БІЛІМДІ ЕЛ
ОБРАЗОВАННАЯ СТРАНА
Республикалық білімділік қоғамдық-саяси газеті

№12 (506) | сейсенбі | 31 наурыз 2026 Басылым 2014 ж. маусымның 18-інен бастап жарық көреді www.bilimdinews.kz

ФИШКА НОМЕРА Стр 8-9

В преддверии Дня науки в Астане состоится юбилейный фестиваль PRO.NRG.FEST – событие, которое за пять лет превратилось в одну из самых заметных площадок популяризации науки в Казахстане. О смыслах фестиваля, его эволюции и в целом о роли бизнеса в развитии образования мы поговорили с Лейлой АЙТМУХАНОВОЙ и Дарыном САЙЫНОВЫМ

Құрметті педагогтер!
«Білімді ел – Образованная страна» газеті Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігімен бекітілген Үздік педагогикалық тәжірибені жариялау үшін ұсынылған басылымдар тізіміне енгізілген. Біздің газетімізде жарияланған мақалаларыңыз – аттестациядан сәтті өтуіңізге қажетті талап.

РЕКОМЕНДОВАНО

Предметные рейтинги QS представляют собой независимый сравнительный анализ более 21 000 образовательных программ в 1900 университетах из 100 стран и территорий мира, охватывающий 55 дисциплин и пять широких областей: «Искусство и гуманитарные науки», «Инженерные науки и технологии», «Науки о жизни и медицине», «Естественные науки» и «Общественные науки и управление».

Казахстан усиливает академическое влияние в мире

Международное аналитическое агентство QS SUBJECT RANKINGS 2026 в области высшего образования опубликовало 16-й выпуск предметных рейтингов лучших университетов мира – QS World University Rankings by Subject 2026. В рейтингах представлены 13 наших вузов. Это 70 позиций в четырёх отраслевых и 27 предметных направлениях – абсолютный рекорд для национальной системы высшего образования.

– Ключевое – это качество изменений, – отмечает министр науки и высшего образования РК Саясат НУРБЕК. – КазНПУ им. Абая занимает 41-е место в мире по образованию и обучению. Это самая высокая позиция за всю историю высшего образования в Центральной Азии. И это уже не просто участие, а конкурентный уровень. Мы видим устойчивое усиление по направлениям, которые определяют экономику будущего: образование, лингвистика, компьютерные науки и инженерия. Появляются новые точки роста. Сразу три университета впервые входят в предметные рейтинги: Консерватория им. Курмангазы – в топ-100 по исполнительскому искусству, Карагандинский университет им. Букетова – в рейтинге по лингвистике, Агротехнический университет им. Сейфуллина – по сельскому и лесному хозяйству. Это означает, что система становится не только сильнее, но и разнообразнее. Важно понимать, что рейтинги – это не цель, а индикатор. Они показывают, насколько активно наши университеты интегрируются в глобальную научную и образовательную среду. И сегодня мы видим переход от накопления потенциала к его реализации. Поздравляю все университеты и в первую очередь наших студентов и преподавателей. За каждым результатом стоит их труд, дисциплина и амбиции. Дальше задача – масштабировать этот рост и превращать академические достижения в реальные изменения в экономике и технологиях.

КазНУ им. аль-Фараби возглавляет список вузов страны по количеству позиций в предметных рейтингах и представлен в четырёх отраслевых и 23 предметных рейтингах. Satbayev University занимает второе место среди вузов страны по количеству новых позиций в предметных рейтингах 2026 года. В 2026 году вузы Казахстана усилили позиции по направлениям «Образование и обучение» и «Лингвистика». Казахстанские вузы дебютировали в предметных рейтингах по направлениям «Бухгалтерский учёт и финансы», «Биологические науки», «Науки об окружающей среде» и «Материаловедение».

Старший вице-президент QS Бен Саутер отметил: «Дебют 14 образовательных программ по новым предметам свидетельствует о росте международного признания и усилении репутации страны как регионального образовательного центра». Региональный директор QS Сергей Христолюбов: «Казахстан остаётся единственной страной Центральной Азии, представленной в топ-100 предметных рейтингов. Наивысшая позиция в истории высшего образования региона – в топ-50 по направлению «Образование и обучение» – является значимым достижением не только для КазНПУ им. Абая, но и для всей национальной системы высшего образования. Присутствие Казахстана в предметных рейтингах выросло до 13 вузов, представленных 70 позициями в четырёх широких предметных областях и 27 дисциплинах, что является рекордным показателем для страны».

ЕЛГЕ ҚЫЗМЕТ – ЕРТЕҢІН ЕСКЕРЕТІН ЕСТІЛЕРДІҢ ІСІ!
SENIMEN BOLASHAQ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АТА-АНАЛАР ҚОҒАМДЫҚ БІРЛЕСТІГІ

ГОСУДАРСТВО И ОБЩЕСТВО

Обновлённая Конституция как основа диалога и развития

В Астане на базе Координационного центра общественных советов Республики Казахстан состоялось заседание диалоговой площадки на тему «Обновлённая Конституция: новые возможности развития страны». Модерировал заседание председатель Координационного центра общественных советов РК Салимбай ШУНЕЕВ.

Мероприятие стало значимой экспертной площадкой для обсуждения дальнейших направлений развития государства в условиях конституционной модернизации. В центре внимания – усиление роли общественных институтов, расширение механизмов участия граждан в принятии решений и формирование устойчивого диалога между обществом и властью. В заседании приняли участие депутаты Сената и Мажилиса Парламента Республики Казахстан, представители Координационного центра общественных советов при Министерстве культуры и информации Республики Казахстан, председатели общественных советов республиканского и регионального уровней, а также представители квазигосударственного сектора. Среди ключевых спикеров – депутаты Сената Галиаскар Сарыбаев и Амангельды Сатвалдиев, эксперты отраслевых советов и академического сообщества.

Ключевая мысль, прозвучавшая в ходе обсуждений: обновлённая Конституция – это не только политико-правовой документ, но и стратегическая основа трансформации всей системы общественных отношений. Участники отметили, что конституционная реформа усилила роль гражданского общества, расширила полномочия институтов общественного контроля и задала новый стандарт открытости государственного управления.

В этих условиях особую значимость приобретают общественные советы, которые за последние годы сформировались как полноценный социальный институт. Их задача не просто обсуждать, а обеспечивать содержательную обратную связь, формировать экспертную позицию и участвовать в выработке решений по ключевым вопросам развития страны. Отдельное внимание было уделено роли общественных советов как инструмента системного взаимодействия между государством и обществом. Сегодня они становятся площадкой, где аккумулируются мнения экспертов, представителей гражданского общества, профессиональных сообществ. Именно здесь формируется повестка, основанная на реальных запросах граждан.

Участники подчеркнули необходимость дальнейшего развития практики открытых обсуждений, расширения функционала общественных советов и их интеграции в более широкие форматы общественного участия.

Безусловно, вопросы развития системы высшего образования в контексте обновлённой Конституции занимают важное место. Сегодня перед страной стоит стратегическая задача превратить конституционные нормы в реальные возможности для граждан, в том числе для студентов, преподавателей и молодых учёных. Университеты должны стать центрами регионального развития, формируя экономику знаний через прикладные исследования, инновационные проекты и партнёрство с бизнесом. Расширение автономии вузов должно сопровождаться ростом ответственности за качество образования, трудоустройство выпускников и вклад в научное развитие.

В условиях обновлённой Конституции возрастает и ответственность медиа. Современные информационные ресурсы должны не только освещать события, но и выступать площадкой для экспертного диалога, поднимать актуальные вопросы и способствовать формированию общественного консенсуса. Медиа становятся связующим звеном между государством и обществом, обеспечивая прозрачность процессов и вовлечение граждан в обсуждение стратегических направлений развития.

Диалоговая площадка в Астане продемонстрировала: обновлённая Конституция открывает реальные возможности для качественных изменений. Однако их реализация зависит от того, насколько активно в этот процесс будут вовлечены все участники: государственные органы, экспертное сообщество, образовательные учреждения и гражданское общество. Именно в таком взаимодействии формируется новая модель развития страны, основанная на доверии, ответственности и открытом диалоге. Участники заседания отметили, что общественные советы сформировались как социальный институт, позволяющий развивать диалог и конструктивное взаимодействие между обществом и властью в рамках закона.

В этой связи необходимо и далее развивать положительную практику обсуждения значимых вопросов, поднимаемых гражданами, на площадках общественных советов.

Ляззат ТУРКЕСТАНОВА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ЖЕҢІМПАЗДАР

«Тұран-Астана» студенттері ҚР ІІМ үздік заңгерлері деп танылды

«Тұран-Астана» университетінің «Құқықтану» білім беру бағдарламасының үшінші курс студенттері «Қазақстан Республикасы ІІМ үздік заңгері» атты республикалық байқауда кәсіби даярлықтың жоғары деңгейін көрсетті. Жарыс Б.Бейсенов атындағы Қазақстан Республикасы ІІМ Қарағанды академиясының базасында ұйымдастырылған болатын.

Кристина Астафьева, Жанна Шайсалтанова және Карина Филиппиден құралған университетіміздің командасына аға оқытушы Қ.Б. Әбілқасова жетекшілік етті. Байқауға дайындық заң ғылымдарының докторы, профессор Қайрат Жақсылықұлы Қапсалямовтың жетекшілігімен жүргізілді. Байқаудағы сынақтардың қорытындысы бойынша ЮП-23-4 тобының студенті Карина Филиппи бірінші орынды иеленді.

Жеңімпазға құрметті марапатты Қазақстан Республикасы Ішкі істер вице-министрі, полиция генерал-майоры С.А. Әділов жеке өзі табыстады. Бұл жетістік оқу үдерісі сапасының және студенттердің терең кәсіби бағдарының объективті дәлелі болып табылады. «Заң мен тәртіп» жалпыұлттық нарративін іске асыру аясында біздің тәрбиеленушілеріміздің табысы құқықтық мемлекет жағдайында азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға дайындығын растай отырып, ерекше мәнге ие болады.

«Тұран-Астана» университеті Карина Филиппиді құттықтайды және профессор Қайрат Қапсалямовқа, сондай-ақ барлық оқытушылар құрамына жоғары кәсібилігі мен іске адалдығы үшін алғыс білдіреді. Лайықты жеңістеріңізбен құттықтаймыз және жаңа кәсіби жетістіктер тілейміз!

«Тұран-Астана» университетінің медиа орталығы

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СРЕДА

«Литература сильнее политики»: Бейбит Мамраев – о смыслах, которые объединяют мир

В Минске с 17 по 22 марта прошло одно из ключевых гуманитарных событий на пространстве СНГ – XXXII Международная книжная выставка-ярмарка. В центре внимания – международный симпозиум «Писатель и время», где обсуждали не просто литературу, а будущее культурного диалога. Мы попросили поделиться впечатлениями и рассказать о прошедшем большом событии его участника, доктора филологических наук, профессора, общественного деятеля Бейбита МАМРАЕВА.

– Бейбит Баймагамбетович, вы приняли участие в одном из ключевых литературных событий СНГ – Минской международной книжной выставке-ярмарке. Каковы ваши общие впечатления от форума?

– Прежде всего, это масштабная и содержательная площадка, где книга выступает не просто как продукт культуры, а как стратегический инструмент гуманитарного диалога. XXXII Минская международная книжная выставка-ярмарка показала, что интерес к печатному слову сохраняется несмотря на цифровизацию. Более того, именно в такие периоды книга приобретает особую ценность как носитель глубины, смысла и культурной памяти. Хочу отметить: Казахстан был представлен очень достойно, наш стенд привлёк активное внимание профессионального сообщества и всех участников выставки. Казахстанскую литературу знают, к ней есть интерес! В составе казахстанской делегации – учёные, филологи, эксперты, в том числе профессор Светлана Викторовна Ананьева. Участие Казахстана поддерживалось на высоком дипломатическом уровне, в торжественной церемонии открытия книжного форума приняли участие Чрезвычайный и Полномочный Посол Республики Казахстан в Республике Беларусь Т.М. Жаксылыков, а также заместитель Генерального секретаря СНГ Н.М. Сейтимов и Председатель экономического суда СНГ Г.К. Нурбаев. Это подчёркивает стратегическое значение культурной дипломатии. Надо сказать о высоком уровне организации со стороны Министерства информации Республики Беларусь и ОО «Союз писателей Беларуси» при поддержке Межгосударственного фонда гуманитарного сотрудничества государств-участников СНГ.

– Центральным событием стал симпозиум «Писатель и время». В чём его ключевая идея?

– Сегодняшний мир переживает серьезные трансформации – политические, технологические, ценностные. И в этом контексте симпозиум «Писатель и время» стал попыткой осмыслить роль литературы в условиях нестабильности. Главная мысль – гуманитарное пространство СНГ остаётся важнейшим ресурсом устойчивости. Литература – это не только отражение эпохи, но и инструмент противодействия кризисам. Через тексты формируются смыслы, которые способны объединять общества, несмотря на геополитические различия. Среди знаковых мероприятий выставки, конечно же, международный симпозиум литераторов «Писатель и время: общее гуманитарное пространство СНГ как способ противостояния вызовам современности» с участием представителей стран ближнего и дальнего зарубежья», на которое собрались писатели, литературоведы, переводчики со всего СНГ. На полях Форума прошли встречи с М.Е. Швыдким, специальным представителем Президента РФ по международному культурному сотрудничеству, с коллегами из Узбекистана, Кыргызстана, Таджикистана, Армении, Марий Эл, Башкортостана, Татарстана, России. Разговор шёл о расширении взаимовыгодных международных связей в области книгоиздания, популяризации печатного слова и чтения. Одной из центральных тем разговора деятелей культуры разных стран была тема сохранения многовековых цивилизационных и духовных связей народов государств-участников СНГ. Интересными, глубокими были выступления Рисолат Хайдаровой (СП Узбекистана), Айгиза Баймухаметова (председатель СП Башкортостана) и многие другие. Спикеры говорили о необходимости укрепления культурных связей через литературу. Особое внимание уделялось вопросу, как сохранить общие цивилизационные коды в условиях глобальных изменений. В центре обсуждения были вопросы сохранения духовного единства народов СНГ, развития книгоиздания и, безусловно, художественного перевода.

– Бейбит Баймагамбетович, выступая на площадках симпозиума, вы подняли тему перевода и вместе с коллегами предложили провести конференцию по проблемам художественного перевода. Почему, на ваш взгляд, она сегодня приобретает особую актуальность?

– Перевод – это ключ к взаимопониманию, мост, инструмент ознакомления народа с литературой разных стран. Это не просто технический процесс, а глубоко творческий акт. Сегодня многие пользуются гугл-переводчиком, ИИ расширяет свои возможности. Однако тонкости менталитета, национальной психологии, оттенки чувств, эмоций ИИ не сможет передать, это дело человеческого ума. Это направление требует системного научного осмысления. Там, где политика разводит людей и страны в разные стороны, художественные произведения через переводы сближают их. Через перевод литература становится доступной другим культурам, но при этом сохраняет свою уникальность. Если мы потеряем качество перевода, мы потеряем друг друга.

Для меня была особенной встреча с переводчиком романа М.Ауэзова «Путь Абая» на белорусский язык Михаилом Поздняковым, заслуженным деятелем культуры РБ, председателем Минского городского отделения Союза писателей. Произведение Мухтара Ауэзова – это не просто национальная классика, это философия, отражающая мировоззрение целого народа. И когда оно звучит на другом языке, оно расширяет границы восприятия. Такие проекты формируют устойчивые культурные мосты, гораздо более прочные, чем политические соглашения.

Встреча ещё раз подтвердила, что книга, культура объединяет народы и страны, а прошла она в Союзе писателей Беларуси, который возглавляет Алесь Карлюкевич, один из организаторов Форума. Необходимо особо отметить роль Алеся Карлюкевича в развитии культурного диалога в рамках СНГ. Он многое сделал для того, чтобы этот форум состоялся. Казахстанские участники вместе с ним предложили основать международную Ассоциацию компаративистов. Это предложение было поддержано и вошло в рекомендации. Речь идёт о системном изучении литератур в сравнительном аспекте. Это направление позволяет выявлять общие ценности, различия и взаимовлияния культур и является важным шагом к институционализации гуманитарного сотрудничества. Изучая, сравнивая литературы и культуры, мы узнаём друг друга, углубляем знания друг о друге, переводы и сравнительный анализ способствует объединению людей и народов. Мы должны не просто читать друг друга, а понимать глубинные связи. Именно культура и наука могут вывести человечество из политических кризисов через идеи общности народов, идеи гуманизма.

– Казахстан и Беларусь имеют богатый опыт культурного взаимодействия. Насколько он актуален сегодня?

– Этот опыт не просто актуален – он востребован. У нас есть хороший опыт сотрудничества в культурной сфере. По инициативе нашего Посольства в Минске в 2008-2012 годах были проведены казахстанско-белорусские форумы культурологов и писателей. В серии «Созвучие сердец» Издательского дома «Звязда» в 2013 году издана книга «Созвучие сердец: Беларусь – Казахстан», опубликованы прозаические произведения М.О. Ауэзова (фрагмент из «Пути Абая»), А.Кекилбаева, К.Искакова, О.Бокеева, стихотворения О.Сулейменова, Ф.Онгарсыновой, М.Макатаева,К.Мырзалиева,Н.Оразалина, Н.Аспамысызы В.Михайлова, Л.Шашковой. На страницах альманаха «Созвучие» (2023) в разделе «Литературоведение. Литературные связи» опубликованы исследования С.Ананьевой и А.Жаксылыкова. Большой литературоведческий раздел представлен в литературном альманахе «Казахстан – Беларусь» (2020): А.Дербисали, М.М. Ауэзов, А.Карлюкевич, И.Саверченко, Б.Мамраев, К.Матыжанов, Д.Кунаев, Н.Акыш, С.Ананьева, Л.Шашкова, А.Калиева и другие. Монографии С.Ананьевой и А.Карлюкевича «Беларусь в творчестве и судьбе: литературный диалог в пространстве и времени» (Минск, 2018), «Творчество есть воля» (Минск, 2020), К.Мирзоева, С.Ананьевой, А.Карлюкевича и К.Абдрахмановой «Духовные ценности как основа фундамента культуры народов» (Минск, 2020) подтверждают роль литературного и культурного диалога в современном мире, формирует общее культурное пространство. Сегодня важно не только сохранять этот опыт, но и масштабировать его через новые форматы, цифровые платформы, международные проекты, словом, выйти на новый уровень. Нужны совместные исследовательские центры, системные переводческие программы. И не разовые проекты, а долгосрочная стратегия.

– Если говорить о будущем: какую роль будет играть литература в меняющемся мире и какой ваш главный вывод по итогам участия в симпозиуме?

– Я убежден, что роль литературы будет только усиливаться. В эпоху информационного шума возрастает потребность в смыслах. Литература как раз и работает со смыслами. Она формирует идентичность, воспитывает критическое мышление, создаёт пространство для диалога. Именно культура и наука способны предложить альтернативу конфронтации через идеи гуманизма и общности. Если говорить стратегически, то гуманитарное сотрудничество – это инвестиция в устойчивое будущее. И такие форумы, как в Минске, закладывают фундамент этого будущего. Культура остаётся одним из немногих универсальных языков, понятных всем. Там, где возникают барьеры, литература их снимает. Сегодня важно не просто сохранять этот диалог, а развивать его – системно, последовательно, с участием науки, образования и медиа. Именно в этом наша общая перспектива. Такие встречи напоминают: настоящая литература не имеет границ. Она легко проходит там, где политика выстраивает барьеры. Посмотрите, что происходит: политические механизмы не всегда справляются с кризисами. А культура работает глубже – она формирует человека. Через литературу передаются ценности, формируется способность к диалогу. Там, где политика разделяет, культура соединяет.

– Выходит, такие форумы – это уже не просто про книги. Это про архитектуру будущего гуманитарного мира...

– Безусловно, ведь мы живём в период, когда привычные связи размываются, а новые ещё не выстроены. И в этой ситуации именно литература начинает выполнять объединяющую функцию. Минская выставка показала: интерес к содержательному разговору не исчез. Наоборот, он усиливается. Люди устали от поверхностной информации, от быстрых смыслов. Возвращается запрос на глубину. А глубину даёт только культура. Симпозиум «Писатель и время» – это не просто формальный обмен речами. Это разговор на равных – между писателями, учёными, переводчиками. И главный нерв обсуждения, как сохранить общее гуманитарное пространство в условиях, когда мир стремительно фрагментируется. Сегодня настоящий писатель – это уже не только автор текста. Это медиатор между культурами. Это человек, который удерживает смыслы. В целом сегодня задача учёных, писателей, переводчиков не просто работать в своей сфере, а брать на себя ответственность за диалог. Именно это и есть настоящая миссия литературы.

Ляззат ТУРКЕСТАНОВА

ПРЕЗИДЕНТ ТАПСЫРМАСЫ

Ойлы оқушыларымыздың озықтардан озбайтындығы оқулықтардың осалдығында

«Елімізде оқулықтар сапасы мәселесі жиі көтеріледі. Білім сапасы айналып келгенде оқулықтың сапасына байланысты. Бұл – аксиома. Сол себепті ғылыми-практикалық сараптамаға қойылатын талапты едәуір арттырып, оқулықтардың апробациясын түпкілікті түрде көтеру керек. Бұл – салалық министрліктің міндеті. Еліміздегі оқулықтардың сапасы өте нашар. Заңнамалық түрде сол оқулықтарды жазатын адамдардың жауапкершілігін бекітуді тапсырамын. Нашар оқулық дайындадың ба, жарамай қалды ма – оны жазған адам жауапкершілігін көтеруі керек. Басқаша болмайды. Қазіргі таңда көпшілік оқытушылардың еңбегі қаншалықты маңызды екенін түсінді деп ойлаймын», – деген еді ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің үшінші отырысында (27.05.2020 ж.).

Үкіметтің алдыңғы аптадағы кезекті отырысында (18.03.2026 ж.) Қазақстан Республикасы жаңа Конституциясының нормаларын жүзеге асыру мәселесі қаралды. Премьер-министр Олжас Бектенов жаңа Конституцияның қабылдануы құқықтық мемлекет қағидаттарын нығайтып, елдігіміздің тірегі болатындығына тоқталды. – Президенттің командасы ретінде біздің бәріміз, алдымызда тұрған мақсат-міндеттерге қол жеткізіп, реформалардың сапасы мен озық қарқынын қамтамасыз етуіміз керек. Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау аясында Үкімет Парламентпен бірлесіп, тез арада бірқатар заңдар мен заңға тәуелді актілерді жаңа Конституцияға сәйкес келтіруге тиіс, – деді ол сөйлеген сөзінде.

Оқу-ағарту министрі Жұлдыз Сүлейменованың мәлімдеуінше, жаңа Конституция білім беру мазмұнын жүйелі түрде жаңарту үшін мүмкіндіктер ашады. Ата Заңымызда білім беруді, ғылымды, инновациялар мен технологияларды дамыту мемлекеттік саясаттың стратегиялық басымдығы ретінде бекітілген. Бастауыш білімге дербес мәртебе беру – адами капиталды қалыптастырудың және әрбір баланың сапалы білім алуына тең қол жеткізудің тікелей мемлекеттік кепілі, ұлттық қауіпсіздіктің, қоғамдық тұрақтылық пен елдің тұрақты дамуының іргетасы екені атап айтылды.

– Жалпы, жаңа Конституция білім беру мазмұнын жүйелі түрде жаңартуға мүмкіндіктер ашады. Бұл өзгерістер мектепке дейінгі, мектептегі, техникалық және кәсіби, сондай-ақ қосымша білім беру және тәрбие жұмысы жүйесінен бастап барлық білім беру контурын қамтитын болады. Оқу бағдарламаларының мазмұны ғана емес, оқулықтардың сапасы да жыл сайын қайта қаралатын болады. Сондай-ақ бірінші сынып оқушылары негізгі пәндер бойынша жұмыс дәптерлерімен қамтамасыз етілмек. Бестен 9-сыныпқа дейінгі кезеңде еңбек нарығындағы өзгерістерге және экономиканың адами капиталды дамытуға бағдарлануы маңызды факторға айналады, – деді еліміздің бас ұстазы.

– Биыл 3, 4, 7, 8 және 9-сыныптарға арналған оқулықтарды жаңарту жоспарда тұр. Келесі жылы 1 және 5 сыныптарға арналған жаңа оқулықтар шығару, карталарды, тарихи және әкімшілік материалдарды толық ауыстыра отырып, 10–11-сыныптардың оқулықтарын өзектендіруді көздеудеміз. 2028 жылы 2 және 6-сыныптарға арналған жаңа оқулықтар шығарылмақ. Бұл тәсіл оқушылардың сапалы дайындығын қамтамасыз етуге, олардың талдамалық және ғылыми ойлауын дамытуға, сондай-ақ қазіргі экономикада сұранысқа ие құзыреттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді. Осылайша, білім беру жүйесі Мемлекет басшысының алға қойған жаһандық ғылыми-технологиялық өзгерістер жағдайында лайықты бәсекелесе алатын технологиялық ұлт қалыптастыру жөніндегі стратегиялық міндетін дәйекті түрде жүзеге асыратын болады.

Threads әлеуметтік желісінде «баламды қазақ мектебінен орыс мектебіне ауыстырсам» деген белсенді бір ата-ананың жазбасы қызу талқыға түскенді. «Баламды орыс мектебіне ауыстырсам ба, не істесем болады? Қазақша мазмұндама, түсінік айта алмайды. Тілі қазақша шыққан бала неге бұлай болды?», – деп сауал тастаған бұл пікір иесіне желідегі жамағат түрлі ойын ортаға салғанын оқыдық. Бірі «ауыстырма, үйреніп кетеді» десе, енді бірі «мұндай проблема қазір екінің бірінің басында бар» екенін айтуда. Біз жазба авторына хабарласып, мән-жайды сұрап көрдік. Аты-жөнін өзгертіп беруді сұраған ата-ананың ащы ақиқатын қаз-қалпында беруді жөн санадық.

– Өзім қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі мамандығы бойынша университет бітіргенмін. Диплом бойынша мамандығым – педагог. Алайда мектепте мұғалім емеспін, аудармашы қызметін атқарып жүрмін. Биыл ұлым 2-сыныпты бітірді. Екі жыл бойы отбасымызбен «Қазақ тілі», «Әдеиеттік оқу», «Жаратылыстану», «Дүниетану» секілді пәндердің «зардабын тарттық» десек болады. Отбасымызда ешкім орысша сөйлемейді. Менің орысшам нан сұрауға әрең жетеді. Алайда ұлым жоғарыда аталған пәндер бойынша түсінік айтуға келгенде, қатты қиналады, – деді ол былтырғы мамыр айының соңындағы ашық әңгімесінің әлқисасында.

– Бастапқыда «ютубтың зардаптары» деп аса мән бермедік. Кейін қарап көрсек, оқулықтағы әңгіме, ертегі, ереже сынды тағы да басқа көптеген сөздеріне қоса тұтас сөйлемдері бастауыштағы екінші сыныптың тілі енді шыққан бүлдіршіндеріне емес, керісінше жоғары оқу орнының екінші курс студентіне арналғандай ауыр екен. Филолог болсам да, 2-сыныптағы, мысалы, Ж.Жабаевтың «Менің өмірім» әңгімесіндегі сөйлем, сөз құрылысы бірден түсінуіме жеңіл тимеді. Бірінші сыныпты кеше бітірген, әлі әріпті толық танып, меңгермеген 7-8 жасар бала қыркүйектің алғашқы күндерінде «Менің өмірім» сияқты әңгімені қалай оқып, түсінігін айта алады?

Жоғары білімді ата-ананың айтуынша, осыған ұқсас, басқа да әңгіме-ертегілерді «Әдебиеттік оқу» пәнінен көптеп келтіруге болады екен. «Саяхатшы түлкі» деген ертегіні оқығанымда тұтас «Әдебиеттік оқу» оқулығын құрастырған, осы әңгіме-ертегілер, өлең-тақпақтарды осында енгізген, ресми түрде рұқсат берген шенді-шекпенділердің бәрін сыртынан сыбап тұрып ұрыстым. Себебі қалай болса солай жазған осал оқулығына мемлекеттің тарапынан төленетін қаржы үшін өскелең ұрпақтың ертеңге тағдырын саудаға салудың шегі болмай ма? Не сұмдық мынау?! Сенбесеңіз, өзіңіз 1–2-сынып оқулықтарын парақтап шығыңызшы! Неше түрлі қиянаттың көкесін көресіз.

Иә, дәл қазіргі бастауыш қазақ сыныбындағы оқулықтарда балаға қазақ тілін үйретуге емес, керісінше қазақ тілінен жиреніп, бездіруге бағытталған тапсырмалар өріп жүр. «Ғұндар» туралы да осы екінші сыныптың «Дүниетану» пәнінде 22 сабақта берілген екен. Басқаларды айтпағанда бастауыштың баласының басын ғаламшар, атмосфера, тарих, физика тақырыптарымен қатыру кімдерге не үшін керек болды? Әлде біздің баламызды бастауыштан дүбара әрі мәңгүрт ету әлдекімдердің қасақана жасаған жоспары ма?

Баланың бүкіл оқулықтарын ақтарып шығып, түсінгенім – бұл кітаптардың құрастырылуына қатысы бар адамдар негізінен басқа мемлекеттің өкілдері немесе қазақ тілінің болашағына балта шабу арқылы тәуелсіздігімізді әлсіретушілер деген ой түйдім. Ана тілінде қызықты, тәрбиелік мәні бар, тілге және жаттауға жеңіл сөздермен құрылған шығармаларды оқымаған 6-8 жасар ұл мен қыз ертеңгі күні мемлекеттік тілдің мәртебесін қалай биік белеске шығара алады? Әрбір шәкірттің білімі, тілі, тәрбиесі төменгі сыныпта қалыптасатынын ескерсек, біздегі бастауыштың оқулықтары сауатсыз ұрпақтың санын көбейтуге бағытталғандай көрінеді.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің осыдан алты жыл бұрынғы отырысында оқулықтардың сапасын ашық түрде «өте төмен» деп бағалап, әзірлеушілердің жауапкершілігін заңнамалық деңгейде күшейтуді тапсырғанымен бейіндік ведомство тарапынан нақты нәтижелер жасалмағаны белгілі болды. Жоғары аудиторлық палатаның (ЖАП) араласуынан кейін отандық оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерді (ОӘК) әзірлеу, сараптау және мониторингтеу талаптары едәуір қатаңдатылатындығы хабарланды.

ҚР Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін, сыртқы мемлекеттік аудитті және қаржылық бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың жоғары орган ұсынған ресми деректерге сәйкес, алдыңғы жылдың ақпан айында орта білім беру сапасын арттыруға бөлінген бюджет қаражатының тиімділігіне мемлекеттік аудит жүргізілген. Тексеру барысында оқулықтарды іріктеу, бағалау және жаңарту жүйесінде жүйелі кемшіліктер бары анықталыпты. Соның нәтижесінде салалық министрлікке оқулықтар мен ОӘК-ті дайындау, сынақтан өткізу, сараптау және басып шығару қағидаларына түбегейлі өзгерістер енгізу тапсырылды.

Аудиторлар келтірген дерек алаңдатпай қоймайды: 2019-2024 жылдары оқулықтарды қайта өңдеуге бюджеттен 16 миллиард теңге жұмсалған. Бұдан бөлек, 1,1 миллиард теңгеге қаржылық заңбұзушылық, 62,4 миллиард теңгеге тиімсіз жоспарлау және тағы 3,2 миллиард теңгеге негізсіз шығын анықталған. Соңғы бес жылда оқулықтарды бағалау критерийлері он екі рет өзгертіліп, реформалар жүйесіз жүргізілген. Жаңартылған талаптардың басты акценті – авторлық ұжымның жауапкершілігі мен кәсіби деңгейін күшейту.

Енді оқулықтар мен әдістемелік құралдарды әзірлеуге кемінде үш білікті маманнан тұратын авторлық ұжым ғана жіберіледі. Оның құрамында міндетті түрде: профильдік білімі бар ғалымдар; тәжірибелі әдіскерлер; арнайы оқыту курсынан өткен педагогтер болуы тиіс. Бұл талап нормативтік деңгейде бекітілді. Яғни, сапасыз өнім үшін жауапкершілік енді тек моральдық емес, институционалдық сипатқа ие. Тағы бір маңызды өзгеріс – тақырыптық жоспарды қалыптастыру процесінің толық автоматтандырылуы.

Баспалар мен әзірлеушілер өтінімдерді Республикалық ғылыми-практикалық білім мазмұнын сараптау орталығының www.bmso.kz порталы арқылы береді. 2021 жылы «Express Publishing» баспасы екінші сыныпқа арналған ағылшын тілі оқулығындағы қателерге байланысты 400 мыңға жуық дананы қайта басып, барлық шығынды өзі көтерген. «Алматыкітап баспасы» 2019 жылы шыққан оқулықтағы қате үшін электронды нұсқаны түзетіп, кейінгі тираждарды қайта шығаруға мәжбүр болды. Бұған қоса авторлар алғаш рет арнайы курстардан өтетін болды, ал баспалар тиражға жібермес бұрын ішкі сараптаманы міндетті түрде жүргізуі тиіс.

Нұрлан ТІЛЕГЕНҰЛЫ

ҰЛТТЫҚ ОЙЫН

Білім бағдарламасындағы алтын асық

Наурызнама бағдарламасындағы ұлттық спорт күніне байланысты елордадағы Жақсылық Үшкемпіровтің есімін иеленген Жекпе-жек сарайында қазақы құндылықтарды дәріптеуге бағытталған «Алтын сақа» флешмобы ұйымдастырылды. Цифрландыру жылы аясында жасанды интеллект элементтерін қолдану арқылы жүзеге асырылған бұл ауқымды мәдени-спорттық іс-шараны Айдар есімді жасанды интеллект жүргізді. Мерекелік мәдени-спорттық бағдарламаға бір мезетте үш мың бала қатысып, сақа иірумен қоса асық ойнады, – деп хабарлайды Астана қаласы білім басқармасының баспасөз қызметі.

Қатысушылар алдымен арнайы қойылым арқылы сап түзеп, асықтың «Алшы» пішіні мен «Алтын сақа» сөзін бейнеледі. Музыкалық сүйемелдеудің нәтижесінде жергілікті ұл-қыздар түрлі би қимылдарын бірге орындап, флэшмобтың көркемдік мазмұнын аша түсті. Содан соң барлық білім беру ұйымдарындағы (балабақшалар мен мектептер) асық ойыны ресми түрде ашық деп жарияланды. Сол сәтте жасанды интеллектінің белгісімен жалпы саны он сегіз мыңнан астам елордалық шәкірттер ұлттық спортқа жұмыла кіріскен-ді. Бұл игі іс-шараның негізгі мақсаты – асық ойынын насихаттау, тәрбиелік мәнін түсіндіру арқылы жас ұрпақтың ұлттық спортқа қызығушылығын арттыруды көздейді.

Әрбір ұлттың ғасырларға сабақтасқан құндылықтары болады. Және бір халықты екіншісінен ерекшелендіріп тұратын тілі мен мәдениеті, өнеріне қоса әдет-ғұрпы және спорттық ойындары бар. Бұл кез келген жұрттың қасиетін танытатын тұтас тағылым. Қазақтың отбасылық тәрбиесі жас жеткіншектерді нағыз толыққанды тұлғаға айналдыруға бағытталғанымен құнды. Айталық, асық ойыны барысында кез келген бала күні бойы үздіксіз қимылдап (жүгіру, жүру, иілу, секіру, сақа иіру, көздеп тигізу, лақтыру, ату және тағы да басқа), жастайынан барлық жағдайға барынша бейімделеді.

Яғни сақаны қолға алғанда бір аяққа тұрып, екінші тізе мен өкшені серпу арқылы қолдағы асықты алыстағы нысанаға құлаштай атқанда адамның он екі мүшесі дерлік түгел созылады екен. Демек бұл – буын ауруларына қарсы ғылыми медицина мамандарының тарапынан мақұлданған қажетті жаттығудың ең тиімді түрі. Әрі күллі жүйке, тамыр ауруларынан құтылуға таптырмайтын ем. Бір отырып, бір отырғанда қан айналымы жақсарады. Және бұл ойынның бойына спорттың барлық түрі сыйып тұр. Қос жанардың көру қабілетін арттыратын мергендікпен қатар баланың ептілігі, шапшаңдығы, табандылығына қоса төзімділігі жетіледі.

Жастардың ой-өрісіне сәйкес білім көкжиегі кеңейеді. Раушан Қалыбаева Кентау қаласындағы Бауыржан Момышұлы атындағы №12 мектепте дене шынықтыру пәнінен сабақ береді. Ол шәкірттеріне асық ойынының сан алуан әдіс-тәсілдерін үйрету арқылы балалардың моторикасын дамытуға айрықша көңіл бөліп келеді. Ұлттық спорттың құндылығын үздіксіз насихаттап жүрген педагогтің шеберлік сабағы облыс деңгейінде үздік деп танылып, жоғары бағаланды, – деп хабарлайды Түркістан облысы білім басқармасының баспасөз қызметі.

«Педагогикалық идеялар панорамасы» республикалық байқауының аймақтық кезеңінде «Әлеуметтік-эмоционалды сауаттылық» аталымы бойынша жүлделі бірінші орынды иеленген. Қазіргі таңда кейіпкеріміздің асық ойынын дамытуға арналған әдістемесі қала мектептері мен балабақшаларында кеңінен қолданылып, оң нәтижесін беріп жүргенін білдік. Асық ойынының бір түрі – бестемше. Бұл мазмұны жағынан тоғызқұмалаққа ұқсас. Бұл бәсекеде әр ойыншы жиырма бес асықтан жалпы саны елуін қолдануға болады. Ойын барысында асықтар отауларға бөлініп салынады. Және кім көп жинаса, сол адам жеңімпаз атанады.

Раушан Абайқызының айтуынша, асықты есепшот арқылы қолдануға да болады. Қызыл, жасыл, қара, көк, сары, қоңыр түстерді балалар екі-үш жасынан бастап ажырата алады. Әр бала өз асығының санын тез анықтауды үйренеді. Бұл – санауға үйретудің тиімді тәсілі. Асықтар арқылы балалар математикалық дағдыларын ерте жастан қалыптастырады. Оларды тізу, санау, ұпай есептеу барысында ұл мен қыздың есепке бейімділігі артатындығы анық. Ұлттық спортты ұлықтап жүрген ол, асықпен түрлі логикалық ойындарды ұйымдастыруды қолға алған. Мысалы, асықтарды тақтаға немесе табаққа орналастырып, белгілі бір ережемен қозғалту арқылы баланың логикалық ойлау қабілетін дамытуға мүмкіндік бар.

– Соңғы жылдары асық ойыны мемлекеттік қолдауға ие болып, мәртебесі артып келеді. Елімізде асық атудан жарыстар мен чемпионаттар ұйымдастырылып жатыр. Бұл – қуантарлық жайт. Қазіргі таңда мектептерде дене шынықтыру пәніне аптасына екі сағат бөлінген, ал қосымша бір сағат спорттық ойындарға беріледі. Менің ұсынысым – осы факультатив сабақты ұлттық спорт ретінде енгізу. Сонда біз асық ату өнерін тереңірек әрі жүйелі түрде үйрете алар едік. Бұл пайымды пікірімді еліміздің басқа аймақтарындағы әріптестерім де қуана қолдайды деген сенімім мол, – деді ол сөзінің соңында.

Тарбағатай ауданындағы Жетіарал ауылының мұғалімі Ертіс Шоқанов арнайы мақсатта жиналған бір мың бес жүзден астам асықтан биіктігі 113 см-ге жететін торсық жасап шықты. Бала кезден сурет салуға құштар болған ол, орта мектепті бітірген соң Семей мемлекеттік педагогикалық университетіне «Көркем сурет және графика» факультетіне оқуға түскен-ді. Бүгінде туған жеріндегі қара шаңырақта бейнелеу өнері және көркем еңбек пәндерінен сабақ беріп жүр. Жұмыстан тыс уақытта қолына бояу ұстап, түрлі бұйымдардан мүсіндер жасайды. Кейіпкеріміз облыстың орталығында ауданның мәдени күндері ұйымдастырылатындығын естіп, қойылатын көрмеге жеке үлесін қосуды ойлағанмын.

– Ерекше тарту жасау мақсатында ойлана келе асықтарды пайдаланып, торсық жасауды ұйғардым. Әуелі ауданның әр түкпіріндегі мектептерден екі мыңға жуық асық жинадық. Ең әуелі торсықтың қаңқасы құрылды. Ол алты милиметрлік темірден иіліп отырып жасалды. – Көбірек асық кетсін деген ниетпен көлемін үлкейттік. Басында біраз қиыншылықтар болғаны рас. Әрі белгіленген уақыт жағы да тығыз еді. Басында асықты тесіп отырып, темірге айналдырып, тізіп құрамақшы болдым. Алайда жеңілдеу жолы табылды. Сыртын тормен орап алдым да асықты ыстық желіммен жабыстыруға кірістім. Әрине, жалғыз істесем жұмыстың өнбейтіні белгілі. Сондықтан қолынан іс келетін әріптестерімді көмекке шақырдым. Осылайша барлығымыз жабылып бес күнде дайын өнімді жасап шықтық, – дейді ол.

Ол осы торсықтың символдық мәнін әңгімелеп берді. Ұсақ асықтар құралып отырып, бір үлкен торсыққа айналып отыр ғой. Яғни, береке мен бірлік арқылы алынбайтын қамалдың жоқтығы шүбәсіз шындық. Және жұмыла көтерілген жүктің жеңілдігін, әр азамат елінің бір кірпіші болып қаланса, тәуелсіз мемлекетіміздің барлық сала бойынша қарқынды дамитынын жеткізгіміз келді. Оның үстіне өзіміздің ұлттық ыдысты насихаттаудың жолы. Асықтан құралуының өзі де бала кезіміздегі сүйікті ойынымызды өскелең ұрпаққа көрсетудің жолы. Нәтижесінде көрмеге қойылған торсыққа жиналған жұрт жоғары бағасын беріпті. Ұлағатты ұстаз алдағы уақытта да қолөнер арқылы ұлттық ыдыс-бұйымдарды, қазақтың салт-дәстүрі мен мәдениетін насихаттауға бар білімі мен білігін жұмсауға мүдделі.

– Махамбет ауданындағы «Алтын балық» балабақшасында көп жыл меңгеруші қызметін атқарған ардагер-педагог, Махамбет ауылдық округіндегі аналар кеңесінің төрайымы Тойған Сариеваның асықты пайдалану арқылы ең алғашқы ойлап тапқан «Таным» саласы бойынша дидактикалық ойыны «Сиқырлы асықтар» деп аталады. Бұл ойын балаларға санап, түстерді ажырата білуге дағдыландырумен қатар бес саусақтың моторикасын дамытады. Және бүлдіршіндеріміз асықтардың бүк, шік түсу атауларын үйреніп, жоғары мен төмен ұғымдарын қалыптастыратындығы нақтыланған, – деп хабарлайды Атырау облысы білім беру басқармасының баспасөз қызметі.

– Ойын барысында екі қатарлы дөңгелек қалыптың төменгі қатарында түрлі-түсті бірден онға дейінгі сандар орналасқан. Әр санның қасында үлкен асықтар арқылы таяқшалар орнатылған. Сол таяқшалар арқылы қалыптың екінші қатарындағы киіз үйде жиналған асықтарды саны мен түсіне қарай жоғарыдан төмен қарай орналастыру қажет. Орналасқан асықтардың түсу атауларын айту керек (бүк пен шік). «Мен қандай түспін?» ойынында перзенттеріміз ойын арқылы түстерді, пішіндерді ажыратады. Әрі санап үйренген соң аз бен көп ұғымдарын қалыптастыру арқылы логикалық ойлауын дамытары даусыз. Демек бұл негізінен баланың ойындағысын жүйелі түрде жеткізуге бағытталған, – дейді Тойған Қалимқызы.

Нұрлан МЕРАЛЫ

НАҚТЫ НӘТИЖЕЛЕР МЕН БАСЫМ БАҒЫТТАР

Білім беру сапасын арттыру және дарынды оқушыларды қолдау жүйесін дамыту

Бүгінгі білім беру жүйесінде педагогтердің кәсіби әлеуетін арттыру – білім сапасын жақсартудың негізгі тетіктерінің бірі. Осы бағытта облыстың білім басқармасы тарапынан жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Атап айтқанда, мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін жетілдіру, заманауи білім беру технологияларын меңгерту және тәжірибе алмасу алаңдарын кеңейту мақсатында семинарлар, олимпиадалар, курстар, әдістемелік кеңестер мен біліктілікті арттыру іс-шаралары тұрақты түрде ұйымдастырылып келеді.

**Ақбөпе ИСКАЛИЕВА,
Маңғыстау облысы
білім басқармасы
басшысының орынбасары,
Ақтау қаласы**

Облыстық жаратылыстану-математикалық пәндер мұғалімдері арасында өткен олимпиадаға 44 педагог қатысып, оның он сегізі жүлделі орындарға ие болды, ал 7 ұстаз «Үздік бейнесабақ» аталымымен марапатталды. Бұл білім додасы педагогтердің пәндік білімін ғана емес, олардың шығармашылық ізденісін де айқындады. Педагогтердің кәсіби шеберлігін дамыту мақсатында бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған «Алтын тұғыр» республикалық математикалық олимпиадасының облыстық кезеңі жоғары деңгейде ұйымдастырылды.

Аймақтың аудан, қалаларынан қатысқан мұғалімдер өз білімдерін сынға салып, үздік нәтиже көрсеткен педагогтер республикалық кезеңге жолдама алды. Сонымен қатар математика пәні мұғалімдері арасында өткен «Математикалық регата» олимпиадасы командалық форматта ұйымдастырылып, педагогтердің бірлескен жұмыс мәдениетін дамытуға және логикалық ойлау қабілеттерін жетілдіруге ықпал етті. Нәтижесінде үздік командалар анықталып, бірқатар педагогтер республикалық кезеңге жолдама алды.

Педагогтердің инновациялық ойлауын дамыту мақсатында ұйымдастырылған республикалық «Teachers hackathon» педагогикалық хакатоны өңір ұстаздарының белсенділігін көрсетті. Командалық форматта өткен бұл алаңда мұғалімдер заманауи педагогикалық тәсілдер мен цифрлық технологияларды қолдана отырып, білім беру сапасын арттыруға бағытталған жобаларын ұсынды. Байқау қорытындысы бойынша өңір педагогтері жүлделі орындарға ие болды. Сондай-ақ «Smart teacher – smart lesson» облыстық хакатонына облыс бойынша он команда қатысып, қазылар алқасының шешімімен Мұнайлы ауданының командасы бірінші орынды иеленді.

Математика пәнінің мұғалімдері арасында өткен «Математикалық прогрессия» облыстық байқауына 76 педагог қатысып, қатысушылар күрделі есептерді шешу арқылы өздерінің кәсіби деңгейлерін көрсетті. Оқу және математикалық сауаттылықты дамытуға бағытталған «Ой-сандық» зияткерлік байқауына облыстың барлық аудан, қалаларынан сексен педагог қатысып, нәтижесінде Мұнайлы ауданының командасы бас жүлдені жеңіп алды. Жалпы, аталған іс-шаралар педагогтердің кәсіби дамуына, шығармашылық белсенділігінің артуына және тәжірибе алмасуына тиімді ықпал етуде.

Мұғалімдердің біліктілігін арттыруға бағытталған жұмыстар алдағы уақытта да жалғасып, білім сапасының өсуіне негіз болады. Сонымен қатар Маңғыстау облысында дарынды оқушыларды анықтау, қолдау және дамыту бағытында да жүйелі жұмыстар жүзеге асырылуда. Өңір оқушылары республикалық және халықаралық деңгейдегі білім бәсекелерінде жоғары нәтижелер көрсетіп, еліміздің зияткерлік әлеуетін нығайтуға үлес қосуда. Ауыл мектептері оқушыларына арналған республикалық олимпиада қорытындысы бойынша облыстың құрамасы жаратылыстану-математикалық бағытта «Ең үздік олимпиадалық команда-2025» аталымын иеленіп, Бас жүлдеге қол жеткізді.

Сонымен қатар қоғамдық-гуманитарлық бағытта да осы атаққа ие болып, командалық есепте алдыңғы саптан көрінген еді. Бұл көрсеткіштер ауыл мектептері оқушыларының білім деңгейінің жоғары екенін дәлелдейді. 7–8-сынып оқушылары арасында өткен республикалық олимпиадаларда да өңір оқушылары қоғамдық-гуманитарлық бағыт бойынша «Ең үздік олимпиадалық команда-2025» аталымына сай бірінші орын алды. Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиада нәтижесінде аймақтың төрт білім беру ұйымы еліміздің «Ең үздік 100 олимпиадалық мектебі» рейтингіне енді.

Атап айтқанда: Ақтау қаласындағы Н.Марабаев атындағы №7 мектеп-лицейі, №23 жалпы білім беретін мектеп, Түпқараған ауданындағы Ақшұқыр мектеп-лицейі және «Білім-Инновация» лицейі. Өңір оқушылары халықаралық деңгейдегі білім сайыстарында да жоғары нәтижелер көрсетуде. Азия-Тынық мұхиты лингвистикалық олимпиадасында облыс оқушысы абсолютті жеңімпаз атанып, алтын медаль иеленді. Сонымен қатар химия пәні бойынша Халықаралық Менделеев олимпиадасында және Қ.Сәтбаев атындағы халықаралық олимпиадада 1 алтын мен үш күміс және 2 қола медаль алды.

Математика пәні бойынша Әл-Хорезми халықаралық олимпиадасында күміс медаль, ал математика, физика және информатика пәндері бойынша XXI Халықаралық Жәутіков олимпиадасында қола медаль иеленді. Информатика пәнінен өткен XVII Еуразиялық халықаралық олимпиадада оқушылар үш күміс пен үш қола медальға қол жеткізді. Сонымен қатар Италия, Түркия және Орта Азия елдері арасында өткен робототехника бойынша халықаралық чемпионаттарда өңір оқушылары 7 алтынға қоса үш күміс және 2 қола медаль жеңіп алды. Ғылыми жобалар байқауында да жоғары нәтижелер байқалады.

«Зерде» республикалық ғылыми жобалар байқауында облыстан қатысқан отыз бес оқушының 29-ы жеңімпаз атанды. Ал жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық ғылыми жобалар конкурсында өңір оқушылары екі күміс және тоғыз қола медаль олжалады. Жалпы алғанда, қол жеткізілген нәтижелер педагогтердің кәсіби деңгейінің, білім беру ұйымдарындағы жүйелі жұмыстың және оқушылардың жоғары мотивациясының нақты көрсеткіші болып табылады. Алдағы кезеңде дарынды оқушыларды қолдау, олардың ғылыми-зияткерлік әлеуетін дамыту және халықаралық деңгейдегі жетістіктерін арттыру бағытындағы жұмыстар жалғасатын болады.

ЕЛІМІЗДЕГІ АЛҒАШҚЫ ОРТАЛЫҚ

Жаңа буын мамандардың құзыреттілігіне қажет құрылым

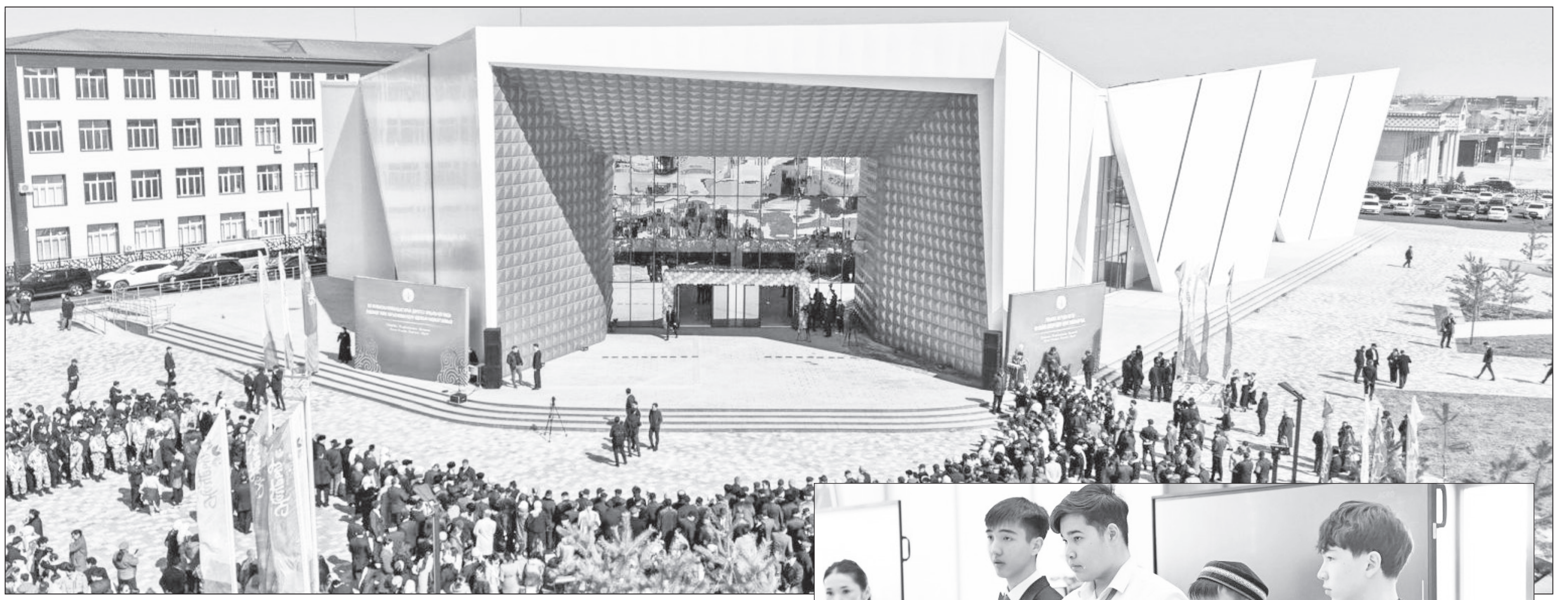

Ұлыстың ұлы күні қарсаңында Қызылорда қаласы тағы бір заманауи жаңа нысанмен толықты. Облыс әкімі Нұрлыбек НӘЛІБАЕВ, құқық қорғау органдарының бірінші басшылары, мәслихат депутаттары мен зиялы қауым өкілдері, барлық ауданнан келген делегаттардың қатысуымен еліміздегі алғашқы «Құзыреттілік орталығы» ашылды.

Салтанатты шарада аймақ басшысы өңірдегі серпінді жобаларға тоқталып, жаңа орталық ел игілігіне қызмет ететініне сенім білдірді.

– Наурызнама бойынша осы айдың 19-ы – Жаңару күні саналады. Айтулы мерекеде Мемлекет басшысының тапсырмасымен салынған техникалық және кәсіптік білім беруді дамытуға арналған сәулетті, жаңа заманауи «Құзыреттілік орталығын» ел игілігіне табыстаудамыз. Қаламызға көрік беретін жаңа, әсем ғимаратымыз құтты болсын! ҚР Президенті: «Қоғамның түрлі саласын білікті мамандармен қамтамасыз ету – аса өзекті міндет. Бұл – экономиканы дамыту және инвестициялық тартымдылықты арттыру үшін қажетті бастама», – деген болатын. Қасым-Жомарт Кемелұлы былтыр «Жұмысшы мамандықтарының жылы» аясында өңірлерде «Құзыреттілік орталығын» салуды тапсырғаны баршамызға белгілі, – деді аймақ жетекшісі.

– Елімізде баламасы жоқ, бірегей орталық республика бойынша алғашқы болып аймағымызда бой көтерді. Орталық бизнес, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарына арналған ортақ алаң болады. Жұмысшы мамандықтар мәртебесін көтеріп, қоғамда еңбек адамдарын танымал етуге, дәрежесін көтеруге, ең үздік қоғамдық және өндірістік дәстүрлерді анықтап мәртебелеуге, жастарды кәсіби еңбекке баулуға бағытталған орталық ел игілігіне қызмет ете берсін!

Жұмысшы мамандықтарының бағалануы – елдің әлеуметтік-экономикалық, мәдени дамуына оң әсер ететін маңызды қадам. Облыста білім беру саласына 2022-2025 жылдары бір триллион 159 миллиард теңге, ал биыл үш жүз екі миллиард бір жүз тоқсан алты миллион теңге қаралды. Соңғы төрт жылда қырық үш жаңа заманауи білім беру нысаны салынып, пайдалануға берілді. Баршаңызды қаламызға таңғажайып көрік берген, заманауи сәулетімен ерекшеленетін «Құзыреттілік орталығы» ғимаратының салтанатты ашылуымен шын жүректен құттықтаймын, – деді сөзінің соңында Нұрлыбек Машбекұлы.

Басқосуда білім беру саласының дамуына елеулі үлес қосқан ұстаздар мен жаңа нысанның құрылысын мерзімінде аяқтаған мердігер мекеме қызметкерлері облыс әкімінің Алғыс хатымен марапатталды. Мемлекет және қоғам қайраткері Мұрат Бақтиярұлы, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университетінің басқарма төрағасы – ректоры Наурызбай Байқадамов ізгі лебіздерін білдіріп, тұрғындарға құттықтауын жеткізді. Айта кету керек, екі қабатты, 1000 орындық жаңа ғимарат кезінде заңсыз сыртқа кеткен активтер есебінен қаржыландырылған. Бұл орталық студенттерді халықаралық кәсіби шеберлік жарыстарына даярлау, сарапшылық қауымдастықты дамыту, жұмысшы мамандықтарының танымалдығын, жастардың жұмысшы кәсібіне деген қызығушылығын арттыру жөніндегі бірыңғай жаттығу базасына айналады. Өңірдегі жұмысшы құзыреттіліктері бойынша жастардың кәсіби дағдыларын қалыптастырып, педагогтердің, жас мамандардың озық технологиялармен жұмыс істеуіне, еңбек нарығында сұранысқа ие маман болып қалыптасуына мол мүмкіндік береді. Жоғары талғаммен салынған зәулім ғимаратқа қызықпағандар жоқтың қасы.

– Шиелі ауданынан келген делегацияның мүшесімін. Соңғы жылдары облыстың орталығымен қатар тұтас аймағымыз қайта жаңарып, ерекше кейіппен жасануда. Қызылорда қаласының дарияға жақын бос алқабында бой көтерген биік әрі заманауи көп қабатты тұрғын үйлердің қатарындағы әлеуметтік маңызы зор ғимараттар шырайлы шаһардың ғасырлық келбетін одан әрі айшықтай түсуде. Республика аумағында тұңғыш рет пайдалануға берілген бұл орталық та өте әдемі, биік, жарық екен. Жаңа үлгіде салынған нысан шынында көз қуантады. Өскелең ұрпақтың сапалы білім мен саналы тәрбие алатын білім беру ұйымдарымен қатар шәкірттердің шығармашылығын шыңдап, жастарды таңдаған мамандықтарына сай бәсекеге қабілетті кәсіби құзыреттермен ілгері дамытатын тәжірибелік алаңдардың көп болғаны жақсы, – дейді ағарту саласының ардагері Нәйлә Палымбетова.

Облыстық білім басқармасының баспасөз қызметі жариялаған мәліметтерге сүйенсек, бұл заманауи үлгідегі жаңа ғимарат республикалық, халықаралық деңгейдегі форумдар мен конференциялар, семинарларға қоса түрлі көрмелерді ұтымды ұйымдастыруға барынша бейімделген екен. Шара шеңберінде отандық педагогика саласының көкжиегін кеңейтуге мол үлес қосқан ұлағатты ұстаздар мен жаңа нысанның құрылысын мерзімінде аяқтаған мердігер мекеменің қызметкерлері облыс әкімінің Алғыс хатымен марапатталғанын білдік.

Сонымен бірге бір мың орынға есептелеген осы екі қабатты нысанды салып, қажетті материалдық-техникалық жарақтармен жабдықтауға кезінде заңсыз сыртқа кеткен активтердің есебіндегі қомақты қаржы жұмсалғаны айтылуда. Нәтижесінде бұл орталықтың студенттерді халықаралық кәсіби шеберлік жарыстарына даярлау, сарапшылық қауымдастықты дамыту, жұмысшы мамандықтарының танымалдығын, жастардың жұмысшы кәсібіне деген қызығушылығын арттыру жөніндегі бірыңғай жаттығу базасына айналатындығы даусыз.

Өңірдегі жұмысшы құзыреттіліктері бойынша жастардың кәсіби дағдыларын қалыптастырып, педагогтердің, жас мамандардың озық технологиялармен жұмыс істеуіне, еңбек нарығында сұранысқа ие маман болып қалыптасуына мол мүмкіндік береді. Ұлыстың ұлы күні Парламент Сенаты мен Мәжілісінің депутаттары Руслан Рүстемов, Мұрат Әбенов, Мархабат Жайымбетов, Мұрат Ерғешбаев жаңадан ашылған «Құзыреттілік орталығының» жұмысымен танысып, студенттердің халықаралық кәсіби шеберлік жарыстарына дайындалатындығына көз жеткізді. Және бұл кешен сарапшылық қауымдастықты дамыту, жұмысшы мамандықтардың танымалдығын, оған жастардың қызығушылығын арттырудың бірыңғай жаттығу алаңына айналмақ.

Әрі кәсіби дағды қалыптастыруға, педагогтердің, жас мамандардың озық технологиялармен жұмыс істеуіне, еңбек нарығында сұранысқа ие маман болып қалыптасуына жол ашатынына сенім зор. Мемлекет басшысы бастамашылық еткен Жұмысшы мамандықтарының жылы аясында елордада ҚР Премьер-министрінің тапсырмасымен техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының студенттерін қолдау мақсатында Ұлттық құзыреттілік орталығы ашылатындығы өткен жылдың басында хабарланған-ды.

Ұлттық құзыреттілік орталығы бизнес пен білім беру ұйымдары арасында диалог алаңы рөлін атқаратын, сондай-ақ студенттерді халықаралық кәсіби шеберлік жарыстарына даярлау, сарапшылық қауымдастықты дамыту, жұмысшы мамандықтардың танымалдылығын арттыру жөніндегі бірыңғай жаттығу базасына айналатындығымен ерекше маңызға ие. Республикалық деңгейдегі жаңа орталықтың ұйымдастырылуы техникалық және кәсіби білім беру саласының тартымдылығы мен білім сапасын арттыру жөніндегі стратегияны жүзеге асырудағы негізгі қадам.

Орталық ұлттық құраманың әлемдік WorldSkills чемпионаттарына дайындалатын базасына айналады, сондай-ақ кадрларды қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыруда басты аймақтық база болатындығы нақтыланған. Сондай-ақ ол жұмыс берушілер мен кадрларды даярлау жүйесінің арасындағы ынтымақтастықты арттыратындығымен де тиімді. Қытай, Оңтүстік Корея, Ресей елдерінде осындай орталықтар табысты жүзеге асырылып, жоғары білікті кадрлар даярлаудағы мол мүмкіндігін дәлелдеді. WorldSkills қозғалысы – жұмысшы мамандықтарының беделін арттырудың басты құралы болып табылады.

Халықаралық аренада ұлттық құрама мүшелері тәуелсіз еліміздің намысын соңғы он екі жылдан бері үздіксіз қорғап келеді. Еңбек нарығында бәсекеге қабілетті кәсіби мамандардың жаңа буынын жаңғырту кезек күттірмейтін мәселе. Ұлттық кадрларды даярлаудың сапасын арттыру бағытында мемлекет тарапынан көптеген қолдау мен көмектер жасалуда. Жергілікті колледждерде үздіксіз білім алуға құштар студенттер мен болашақ мамандардың біліктілігіне қоса оқытушы педагогтер мен тәжірибелі өндіріс мамандарының құзыреттерін арттыру мақсатында жасақталған жергілікті құзыреттілік орталықтарының беделін биіктету жайы барлық басшының күн тәртібінен түскен емес.

Аружан РАУАНҚЫЗЫ

ПОДКАСТ-СТУДИЯ SHAKARIM | ГАЗЕТА «БІЛІМДІ ЕЛ – ОБРАЗОВАННАЯ СТРАНА»

Фестиваль, который формирует мышление:

В преддверии Дня науки 11 апреля в Астане состоится юбилейный фестиваль PRO.NRG.FEST, событие, которое за пять лет превратилось в одну из самых заметных площадок популяризации науки в Казахстане. Здесь встречаются учителя, школьники, родители, учёные и энтузиасты, а наука перестаёт быть абстракцией и становится частью повседневной жизни. О смыслах фестиваля, его эволюции и в целом о роли бизнеса в развитии образования мы поговорили с Лейлой АЙТМУХАНОВОЙ, советником по социальным инвестициям компании Chevron, и Дарыном САЙЫНОВЫМ, руководителем корпоративного фонда Caravan of Knowledge.

Мы начинали в период, когда всем не хватало новых смыслов

– Лейла, сегодня фестиваль – это масштабное событие. Но с чего всё начиналось? Какая была отправная точка?

– Если честно, всё началось не с фестиваля, а с ощущения внутреннего запроса. Это был 2020 год – пандемия, неопределённость, резкое изменение привычной системы образования. Учителя оказались в новой реальности, ученики тоже, и родители впервые так глубоко погрузились в образовательный процесс. В тот момент стало очевидно: не хватает не просто инструментов, а именно смыслов. Людям нужно было понять, как дальше учить, чему учить и зачем. Так появилась программа Caravan of Knowledge. Мы начали с онлайн-форматов: проводили тренинги, образовательные встречи, семинары. И очень быстро стало понятно, что этот формат востребован. К нам начали присоединяться учителя со всей страны. В какой-то момент их стало более 10 тысяч. Это было настоящее сообщество – живое, активное, заинтересованное. И тогда возник следующий логичный шаг: а что если создать пространство, где это сообщество сможет встретиться офлайн, где образование перестанет быть только «про уроки», а станет частью жизни, частью культуры? Так родилась идея фестиваля как большого, открытого, тёплого события для всех.

Мы хотели создать не конференцию, а праздник знаний

– Дарын, вы подключились к проекту позже. Каким вы увидели фестиваль в первый раз? Изначально это не был академический формат?

– Я пришёл в фонд в 2022 году и буквально через несколько месяцев оказался внутри этого процесса. Меня поразила не только масштабность, а именно состав аудитории. Там действительно были все: маленькие дети, подростки, студенты, учителя, родители, даже бабушки и дедушки. Это редкий формат. Обычно мероприятия либо для профессионалов, либо для детей, либо для бизнеса. А здесь для всех одновременно. И это создаёт совершенно другую атмосферу. Там нет барьеров, нет ощущения «это не для меня». Каждый находит что-то своё. Да, изначально это был абсолютно не академический формат. Организаторы сознательно не хотели делать классическую конференцию с сухими докладами. Нам важно создать атмосферу, пространство, куда хочется прийти. Фестиваль задумывался как место, где ребёнок может впервые заинтересоваться наукой, учитель может вдохновиться новыми подходами, родитель может по-другому взглянуть на образование. И самое главное, где все они находятся вместе, потому что образование не начинается и не заканчивается школой. Оно начинается в семье и продолжается всю жизнь.

Люди приезжают из разных городов, регионов – и возвращаются снова

– Я знаю, что на фестиваль приезжают даже из других городов.

– Да, и это, пожалуй, один из самых сильных показателей. У нас есть люди, которые приезжают каждый год. Причём это не только учителя. Это семьи. Это волонтёры. Это студенты. Есть, например, девушка, которая начинала как школьница-волонтёр, потом поступила в университет и продолжает участвовать в организации. Есть мужчина из Тараза, который сначала приехал по работе помогать носить грузы, инвентарь фестивальный, а потом стал приезжать каждый год за свой счёт просто потому, что ему близка эта атмосфера. Такие истории показывают: фестиваль стал больше чем событие. Он стал частью жизни для многих людей.

– Фестиваль создаёт пространство, где люди учатся размышлять на сложные темы. Лейла, задам, возможно, немного неожиданный вопрос. Пять лет – это как путь ребёнка: от первых шагов до осознанного возраста. Замечали ли вы детей, которые буквально выросли вместе с фестивалем? Тех, чья любознательность проявлялась из года в год?

– Да, такие примеры есть, и их становится всё больше. Мы действительно видим участников, которые приходят ежегодно вместе с родителями. И это, пожалуй, один из самых трогательных и важных результатов нашей работы.

Я помню первый год фестиваля: для нас уже было событием, когда приходила одна семья. Например, мама привела одного ребёнка, потом вернулась с остальными детьми, затем пригласила дедушку – и в итоге на фестиваль пришло сразу несколько поколений. Для неё было важно, чтобы все они увидели и почувствовали это пространство.

Сегодня такие истории становятся нормой. Формируется преемственность: семьи приходят каждый год, дети растут вместе с фестивалем, их интерес углубляется, а вовлечённость усиливается. И это, наверное, один из самых ценных эффектов, когда событие становится частью семейной культуры и ежегодной традицией.

– Почему фестиваль перенесли с сентября на апрель?

– Это решение не случайное. С одной стороны, мы хотели выйти за рамки привычной ассоциации знаний только с началом учебного года. Наука и образование – это процесс, который продолжается круглый год. С другой стороны, дата 11 апреля оказалась символически очень точной. Она приурочена ко Дню науки и связана с именем выдающегося казахстанского учёного Каныша Сатпаева. Для нас это не просто календарная дата, а важный смысловой акцент.

– Поддерживают ли фестиваль государственные структуры и научное сообщество? Есть ли обратная связь?

– Да, и это ощутимая поддержка. С первых лет фестиваль находился в поле внимания профильных ведомств, как Министерства просвещения Республики Казахстан, так и Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан. Фестиваль открывают представители высокого уровня, что само по себе является знаком доверия и признания, люди, которые отвечают за стратегическое развитие всей системы образования в стране. Не менее важна и реакция учителей. Её невозможно не заметить – она читается в глазах, в живом интересе, в откликах после мероприятий. Нам пишут, благодарят, предлагают идеи. Это подтверждает, что подобные инициативы действительно востребованы. Среди участников как молодые исследователи, так и признанные учёные. К нам обращаются с инициативами, предлагают коллаборации, делятся своими исследованиями. Отдельно стоит отметить, что среди аудитории много докторантов и специалистов, работающих в области STEM и смежных дисциплин. При этом фестиваль не ограничивается только естественными науками, важное место занимают и общественно-гуманитарные направления. Мы стремимся к интеграции знаний в самом широком смысле этого слова. Именно на стыке разных областей сегодня рождаются самые интересные идеи.

– Можно ли говорить о том, что апрель станет постоянной датой проведения фестиваля?

– Пока это скорее стратегическое направление, чем окончательное решение. Но если рассматривать фестиваль как праздник науки, логично закрепить его именно за этим периодом. Возможно, со временем эта дата станет устойчивой традицией. Уже сейчас видно, что такой перенос усиливает смысловую нагрузку проекта и делает его более встроенным в национальный и научный контекст.

Фестиваль остался доступным, но стал глубже

– Если сравнивать первый фестиваль и сегодняшний, в чём главное отличие?

– С точки зрения формата он остался таким же: открытым, бесплатным, доступным для всех, – объясняет Дарын. – И это принципиальная позиция. Но если говорить о содержании, мы сильно выросли за эти пять лет. В первые годы мы объясняли базовые вещи: что такое междисциплинарность, почему важно соединять науку и искусство, как это работает. Сейчас аудитория уже готова к более сложным темам. И мы можем говорить глубже, поднимать вопросы, которые действительно важны для будущего. В первые годы мы чаще привлекали иностранных экспертов. Сегодня же мы видим устойчивую динамику: сформировалось собственное сообщество, которое растёт вместе с фестивалем. Причём интерес настолько высокий, что ещё до официальных анонсов нам начинают писать учителя со всей страны: «Когда будет фестиваль в этом году? У меня есть тема, я хотел бы выступить». Это говорит о главном: у нас появились свои эксперты, свои лидеры, и они уже готовы делиться знаниями и становиться частью этого движения.

Тема воды – это не просто экология, это стратегия

– В этом году тема фестиваля – вода. Почему именно она?

– Это одна из ключевых тем будущего, – говорит Лейла Айтмуханова. – И для Казахстана она особенно чувствительна. Мы находимся в регионе, где водные ресурсы ограничены и во многом зависят от внешних факторов. Это вопрос не только экологии, но и экономики, и даже геополитики. Но есть ещё один аспект – культура потребления. Мы часто не задумываемся о воде. Она кажется чем-то само собой разумеющимся. Мы открываем кран, не думая

PRO.NRG.FEST меняет отношение к науке в Казахстане

о последствиях. И если не начать формировать осознанное отношение с детства, ничего не изменится. Поэтому на фестивале мы будем говорить о воде с разных сторон: научной, экологической, социальной и культурной.

Наука должна быть понятной и близкой

– Какие форматы будут представлены на фестивале?

– Очень разные, – отвечает Дарын. – Мы стараемся учитывать, что люди по-разному воспринимают информацию. Кто-то любит слушать – для них лекции. Кто-то любит делать – для них мастер-классы. Кому-то важно увидеть – для них визуальные и интерактивные зоны. У нас будут научные эксперименты, практические занятия, выставки технологий, игровые форматы, образовательные лекции. И очень важно, что мы показываем: наука – это не что-то сложное и недоступное. Её можно понять, почувствовать, попробовать.

Даже сложные вещи можно объяснить просто

– Вы говорили, что вода – удобная тема для изучения.

– Да, это уникальный пример, – объясняет Дарын. – Вода – это вещество, которое можно изучать на всех уровнях. Она встречается в трёх состояниях: жидкость, лёд, пар. Это делает её идеальной для объяснения базовых научных принципов. Но при этом у неё есть сложные свойства, которые интересны уже на уровне университетов и научных исследований. То есть это мост между простым и сложным.

– За эти пять лет какие темы вы поднимали?

– Темы действительно менялись от года к году, – отметила Лейла. – Мы говорили о природе, о направлении Art & Science, поднимали тему tabiğat как философию взаимодействия человека и окружающего мира. В прошлом году центральной темой стали деревья, корни как символы устойчивости, роста, связи поколений. Если говорить шире, для нас важно не просто выбрать тему, а рассмотреть её многогранно. Например, если это вода, мы анализируем её не только с научной точки зрения, но и через призму гуманитарных, социальных и даже символических смыслов. Поскольку фестиваль междисциплинарный, нам важно показать целостную картину, как наука переплетается с культурой, обществом и мировоззрением. И, пожалуй, главное отличие фестиваля сегодня – это глубина. Если в первые годы мы больше объясняли саму идею междисциплинарности, рассказывали, что такое Art & Science, то сейчас мы идём дальше. Мы приглашаем экспертов, которые поднимают более сложные, актуальные и по-настоящему значимые темы, формируя пространство для осмысленного диалога.

Chevron инвестирует не в проекты – в будущее

– Лейла, почему компания инвестирует в такие инициативы, поддерживает образовательные и социальные проекты, сферу знаний?

– Если говорить системно, это не разовая инициатива, а часть долгосрочной стратегии. Chevron – международная компания с почти полуторавековой историей: она была основана в США в конце XIX века и уже в ближайшие годы отметит 150-летие. За это время компания прошла через разные экономические эпохи, политические циклы и технологические трансформации, сохранив устойчивость именно благодаря опоре на знания и профессиональные кадры. С самого начала это была компания инженеров, людей с сильным научным, математическим и системным мышлением. Развитие энергетики всегда требовало сложных технологических решений, умения работать с данными, прогнозировать и внедрять инновации. Именно поэтому внутри компании исторически сформировалась культура, в которой знания, образование и компетенции являются ключевой ценностью.

Этот подход сохраняется и сегодня. Компания понимает: устойчивость бизнеса напрямую зависит от качества человеческого капитала. И это касается не только внутренней команды, но и среды, в которой компания работает. В Казахстане Chevron присутствует уже более 30 лет. За это время была выстроена тесная кооперация с национальными специалистами: геологами, инженерами, исследователями. Крупные проекты, такие как Тенгизшевройл и Карачаганак Петролиум Оперейтинг, сегодня во многом реализуются за счёт казахстанских кадров, которые работают на уровне международных стандартов.

Это принципиально важный момент: компания не просто привлекает специалистов извне, а формирует и развивает локальную экспертизу. Соответственно, возникает стратегическая задача инвестировать в подготовку этих специалистов внутри страны.

И здесь образование становится не абстрактной ценностью, а практической необходимостью. Поддержка образовательных инициатив – это инвестиция в будущее: в подготовку конкурентоспособных кадров, в развитие научного мышления, в формирование устойчивого профессионального сообщества.

При этом важно понимать, что речь идёт о взаимной выгоде. Компания, безусловно, не является благотворительной организацией. Она действует рационально: сильные специалисты, стабильное общество, развитая образовательная среда – всё это создаёт условия для эффективного и долгосрочного бизнеса. Поэтому с самого начала работы в Казахстане была заложена модель, при которой часть инвестиций направляется на развитие человеческого капитала: поддержку школ, вузов, научных проектов, работу с молодёжью и профессиональными сообществами.

Отдельное значение имеет партнёрство. Такие проекты реализуются не в одиночку, а совместно с государственными структурами, академическим сообществом и общественными организациями. Это позволяет выстраивать устойчивые экосистемы, где образование, наука и практика не разобщены, а работают в связке.

Именно поэтому образовательные инициативы – это не периферийное направление, а своего рода фундамент. Это та основа, на которой строится и развитие компании, и вклад в развитие страны в долгосрочной перспективе.

– Вы говорите о том, что фестиваль – это не разовое мероприятие, а часть большой образовательной программы. Можете рассказать подробнее о других долгосрочных проектах компании?

– Конечно. На самом деле, когда мы говорим о фестивале, мы имеем в виду «вишенку на торте», кульминацию серии инициатив. Но важно понимать, что все наши проекты строятся на долгосрочной основе. Мы всегда ориентируемся на системный эффект: влияние на развитие, тот самый импакт, который мы ожидаем, не возникает мгновенно. Часто для того, чтобы увидеть реальные качественные изменения, нужно несколько лет наблюдений. Наши программы охватывают несколько ключевых сфер: образование, здравоохранение, экологическое просвещение и экономическое развитие. Например, в области образования мы поддерживаем развитие креативных предпринимателей, социальных предпринимателей. Это люди нового поколения, которые мыслят по-новому, ищут нестандартные решения и формируют будущее общества. Мы продолжаем такие инициативы годами, потому что именно постоянство и последовательность дают результат.

Есть международные программы, в которых мы участвуем. Например, SCAP при Columbia University – это один из проектов, который направлен на развитие управленческих и исследовательских компетенций. В области здравоохранения мы сотрудничаем с Национальным центром общественного здоровья и Министерством здравоохранения. Вместе мы реализуем программы подготовки сообществ и акиматов к правильной оценке рисков, предотвращению эпидемий и повышению медицинской грамотности. У нас есть и практические медицинские инициативы: например, совместно с фондом «Алай» мы предоставляем современное оборудование, обучаем врачей, медсестер и медицинский персонал новым методам и операциям. В прошлом году, а также в предыдущие годы, это были уникальные проекты в области ретинопатии и внутриутробных операций – настоящие инновации в медицинской практике.

Экологические программы также занимают важное место. Мы сотрудничаем с ботаническими садами Алматы и Астаны, с общественными организациями, такими как «Урбанфорум Фейденце», где обучаем детей и подростков основам экологии, озеленения, устойчивого мышления. Цель не просто знания, а формирование экологической культуры с раннего возраста. Большинство проектов, хотя и реализуются в Алматы, Астане и Арале, имеют национальный масштаб. Например, «Караван знаний» работает со школами по всей стране. Мы не ограничиваемся отдельными городами, а стремимся охватить максимально широкую аудиторию: учителей, детей, учёных и общественные организации.

Мы руководствуемся как целями компании, так и потребностями общества. Конечно, ресурсы ограничены, поэтому мы ориентируемся на проекты с высоким потенциалом системных изменений. То, что требует масштабных государственных усилий, компания не может реализовать в одиночку, но мы можем показать эффективные решения, которые потом могут быть масштабированы государством. Один из ярких примеров – проект Green Science KZ, который стартовал в этом году совместно с ботаническими садами, Министерством окружающей среды и акиматами. Цель – обучение служб по озеленению городов и сёл Казахстана, предоставление научно обоснованных рекомендаций по посадке и уходу за растениями в разных климатических зонах страны. Проект стартовал в Алматы, Астане, Уральске и Ультау. Учёные, ботаники и биологи провели исследования и подготовили практические рекомендации по выбору растений для каждой зоны. Мы организуем серию тренингов для акиматов и специалистов, чтобы обеспечить правильное озеленение и уход за насаждениями.

На первый взгляд, проект начинается с малого, но его потенциал огромен. Мы верим, что это станет вкладом в создание «зелёного Казахстана» с парками, садами и озеленёнными городскими пространствами. Уже в Астане показано, что подобные инициативы реально работают, и мы планируем расширять практику на другие регионы.

Таким образом, наши долгосрочные проекты – это не просто мероприятия. Это системная работа с разными сферами: образование, здоровье, экология, социальное предпринимательство. Мы стремимся создавать устойчивые результаты, которые будут приносить пользу обществу сегодня и в будущем.

– Я хотела бы отдельно рассказать о ещё одном проекте, который реализуется при поддержке «Каравана знаний» и который для нас особенно важен, – отметила Лейла. – Это проект САК – «Воспитание культуры безопасности». Мы начали его в 2024 году совместно с Национальной волонтёрской сетью, базирующейся в Астане, и с тех пор активно развиваем. Идея родилась после череды природных и техногенных происшествий: сильные паводки на севере страны, землетрясения в Алматы, пожары в Абайской области. Мы увидели, что крайне важно возродить и закрепить среди школьников культуру безопасности. Поэтому мы решили институционализировать знания и навыки по безопасности при поддержке Министерства просвещения и МЧС. У нас сложился хороший тандем партнёров, который позволяет системно подходить к обучению: дети и учителя получают практические навыки реагирования в чрезвычайных ситуациях, от эвакуации до первой помощи, а также понимают, как правильно оценивать риски.

Мы ставим цель, чтобы этот проект превратился в настоящий национальный урок безопасности, доступный для всех школ страны. И, конечно, эта тема будет представлена на фестивале. Если мы говорим о воде как ресурсе, о её ценности и значении, мы одновременно говорим о безопасности, потому что жизнь начинается с умения принимать меры предосторожности.

Для компании Chevron это особенно важно, так как любое крупное производство связано с рисками, и соблюдение стандартов безопасности – одна из ключевых ценностей. Мы хотим, чтобы наши дети с раннего возраста понимали: безопасность – это не абстракция, а конкретные действия, которые могут спасти жизнь. Таким образом, проект САК – это не просто образовательная инициатива, это долгосрочная стратегическая работа по формированию у нового поколения культуры безопасности, которая, надеемся, станет частью национальной практики и культуры в будущем.

Фестиваль создаёт не только знания, но и связи

– Дарын, что получают учителя от участия в PRO.NRG. FEST?

– Очень многое. И не только знания. Они получают новые методики, идеи для уроков, контакты и, что очень важно, вдохновение. А самое главное, они начинают объединяться. После фестиваля появляются новые проекты, инициативы, сотрудничества. Это эффект, который невозможно получить онлайн. Нам бы хотелось, чтобы такие фестивали появились в каждом регионе, чтобы это стало движением.

– И чтобы сохранялся главный принцип – живое общение, – добавляет Лейла. – Потому что именно оно даёт энергию, идеи, развитие.

Это умный праздник, который меняет мышление

– Почему стоит прийти на фестиваль?

– Потому что это редкое пространство, где можно совместить отдых и развитие, – говорит Дарын. – Многие спрашивают: вход платный или бесплатный? Хочу напомнить: вход полностью бесплатный. Фестиваль реализуется в рамках социальных инвестиций, и мы искренне благодарны компании Chevron за системную поддержку образовательных инициатив и вклад в развитие науки и образования в целом.

– Это возможность выйти из рутины, – отмечает Лейла. – Увидеть новое, познакомиться с людьми, вдохновиться. И провести время с семьёй не просто приятно, а с пользой.

Итак, 11 апреля, Астана, территория EXPO. PRO.NRG.FEST – фестиваль, который делает науку частью жизни и формирует будущее. Приходите, ждём!

Ляззат ТУРКЕСТАНОВА

ТҰРАҚТЫ ҚОЛДАУ

Кәсіподақ мүшелеріне құрмет көрсетілді

«Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлері кәсіптік одағының Ақтөбе облыстық ұйымы» ҚБ бастамасымен ұйымдастырылған «Кәсіподақ: тұрақты құрмет, тұрақты қолдау» атты салтанатты шарада сала өкілдерінің еңбегі еленді. Жиынға педагогтер, әлеуметтік әріптестер, жоғары оқу орнының профессор-оқытушылары, спорттық және пәндік байқаулардың жеңімпаздары қатысты. Дәстүрлі шара аясында жиналғандар үшін ұлттық ойындар ұйымдастырылды.

Қатысушылар асық ату, ләңгі тебу, бес тас, гір көтеру және тоғызқұмалақ сияқты ойындарға қатысып, қара жорға биін де биледі. Шараға қатысушылар белсенділік танытып, ұлттық ойындарға ерекше қызығушылықпен атсалысты. Басқосуда «Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлері кәсіптік одағының Ақтөбе облыстық ұйымы» ҚБ төрағасы Раушан Серікова жиналған қауымды мерекемен құттықтап, кәсіподақ ұйымының негізгі бағыттарына тоқталды.

Облыстық ұйым көшбасшысы білім және ғылым саласы қызметкерлерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, еңбек дауларын тиімді шешу, әлеуметтік қолдау шараларын жүзеге асыру – кәсіподақ қызметінің басты міндеті екенін атап өтті. Сондай-ақ ұстаздардың кәсіби мәртебесін арттыру, олардың демалысы мен сауықтыруын ұйымдастыру бағытында жүйелі жұмыстар атқарылып жатқанын жеткізді.

Былтыр 5932 құқықтық кеңес беріліп, бұл көрсеткіш өткен жылмен салыстырғанда жоғарылады. Келісу комиссиясына жүгінуге байланысты өтініштер саны да артты. Осы жұмыстардың нәтижесінде кәсіподақ мүшелеріне 101 млн 280 мың 588 теңге заңсыз ұсталған немесе төленбеген қаражат қайтарылды. Еңбек заңнамасының сақталуына қоғамдық бақылау аясында облыс бойынша 442 білім беру ұйымында тексерулер жүргізілді.

Биыл тексерілген ұйымдар саны артты. Анықталған бұзушылықтар жойылып, еңбек жағдайын жақсартуға бағытталған нақты ұсыныстар берілді. Сондай-ақ кәсіподақ ұйымы мүшелерін әлеуметтік қолдау, сауықтыру және демалысын ұйымдастыру бағытында да белсенді жұмыс жүргізді. 2025 жылы 2139 кәсіподақ мүшесі шипажайларда емделіп, сауықтыру шараларымен қамтылды. Тарихи-танымдық саяхаттарға 946 педагог жіберіліп, бұл бағыттағы жұмыстардың ауқымы кеңейе түсті.

Облыстық білім басқармасы басшысының орынбасары Нұргүл Бертілеуова, әдістемелік орталықтың басшысы сөз сөйледі. Және әлеуметтік әріптестерге «Әлеуметтік әріптестікті дамытуға қосқан үлесі үшін» төсбелгісі табысталып, шипажайға жолдамалармен марапатталды. Елу педагогке Сарыағаш өңіріндегі шипажайға жолдама ұсынылды. Марапаттар ұстаздардың көп жылғы еңбегі мен қоғамдық жұмыстарға белсенді қатысуының нәтижесі ретінде табысталды. Сонымен қатар елуге жуық білім қызметкері тарихи-танымдық сапарларға жолдама алды. Олар Ташкент және Самарқанд қалаларына, сондай-ақ Бурабай мен Зеренді өңірлеріне саяхат жасайды.

**Сандуғаш БАЙҒҰЛҚЫЗЫ,
«Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлері кәсіптік одағының Ақтөбе облыстық ұйымы» ҚБ**

КУЛЬТУРА И ТРАДИЦИИ

Наурыз көже как символ выхода из зимы

Эта статья – продукт рефлексии, не принимайте близко к сердцу. Наурыз көже – блюдо межсезонья, а не сакральное блюдо. Дело в том, что в рационе питания основным блюдом, особенно для тех, кто не располагал большим поголовьем скота, было көже – мясная похлебка. В зависимости от достатка он заправлялся чем-нибудь и получал названия құрт көже, қатық көже, у более зажиточных – талқан көже, тары көже, кеспе көже.

**Руслан КАРАТАБАНОВ,
эксперт в области содержания образования и дидактики**

Ет (сейчас его переименовали в бесбармақ/бешбармақ/беш) варили и подавали в особых случаях. Поэтому его досыта ели во время торжественных мероприятий, которые так и назывались – той (ешь досыта).

Традиционным временем для забоя скота была осень и ранняя зима. Весной и летом скот забивали только по необходимости. Во время осенне-зимнего забоя (соғым) народ был более счастлив: работы меньше, мяса много. То ты даёшь соғымбасы, то тебя на него приглашают. Тебе присылают сыбаға, ты тоже одариваешь им тех, кому положено. Но потом начинается суровый период ақпан-тақпан, который может привести, не дай Аллах, к жұт. И поэтому, вдоволь нагулявшись в период с октября по декабрь, народ потуже затягивал пояса, переходил в режим экономии и начинал питаться көже. Дома мясо было, но оно было в качестве сыбаға для тех, кто ещё не получил свою долю, и немного для тех случаев, когда к тебе нагрянут гости. Зима была изнурительно долгой. Главное – выжить.

И вот наступает март – Наурыз. Небольшая оттепель. Казахи жили не по григорианскому календарю, а по своему сезоноисчислению. Наурызом считался не март в привычном понимании, а период окота скота (мал төлдеу). С конца февраля по май төрт түлік приносил приплод, а его пик приходился на март.

В это время начиналось небольшое разнообразие в рационе, ведь известно, что у окотившихся овец, коз, верблюдиц, коров начинается лактация. Хозяйки выдаивают их, и еда становится богаче.

Как уже писал, весной и летом скот забивается крайне редко, по острой необходимости, и молочные продукты становятся основной питания. Қыстан аман шықтық, ақ мол болсын, ақ болса, аштан өлмейміз.

Как только домохозяйства приобщались к молочным продуктам, потихоньку домашний көже становился богаче. Ведь никто уже не придет за сыбаға, всем в это время недосуг, и не принято еле живых после зимы беспокоить по этому поводу. Да и случайные путники тоже не ожидали шибко богатого угощения. Поэтому хозяйки доставали из запасников нерозданные сыбаға, запасы құрта, тары, талқана, муки и добавляли в көже. А новый сезон (период лактации скота) обогащал этот көже молочными продуктами. Поэтому жить становилось веселее. И наурыз көже – это көже, который был богаче, чем көже в остальное время года. Его не стыдно было и гостям подавать. И даже специально приглашать.

А когда зимние запасы заканчивались, наурыз көже вновь становилось обычным көже. В зависимости от достатка он заправлялся чем-нибудь и получал названия құрт көже, қатық көже, у более зажиточных – талқан көже, тары көже, кеспе көже.

Ну, а в целом наурыз – сезон облегчения и надежд на достаток, особенно когда видишь приплод.

Ендеше, Ұлыстың ұлы күні құтты болсын, жаңа жасыңыз құтты болсын, ақ мол болсын, наурыздан наурызға жете берейік.

P.S: А глобально хорошо, что наурыз көже стал сакральным блюдом, в приготовление которого закладывают особый смысл, что он стал символом нашего нового года. Истинный наурыз көже отличает нежный сливочный вкус! Терпкие кусочки қазы прошлогоднего урожая добавляют ему особую пикантность! Весело взрывающиеся во рту ядрёные зернышки перловки обрызгивают вкусом свежей сорпы каждый рецептор нашего языка. Нежный жир, который, несмотря на свою нежность, упрямо всплывает на поверхность, как бы говорит нам: может, не стоит с этой нежностью бороться в организме своём. Желтопузый маш похож на буржуя в цилиндре и притягивает буржуйскую жизнь. Айран – это то, что в көже главное. Без него он был бы просто супом!

Пусть в эти дни в каждом доме готовится наше новогоднее блюдо из семи благословенных ингредиентов.

АҚ МОЛ БОЛСЫН!

СОЦИУМ

Костанайцы празднуют Наурыз

Сотрудники Центральной городской библиотеки им. Н.Островского в Сити-центре организовали праздничную программу для костанайцев и гостей города. Библиотекари в национальных костюмах поздравили с Наурызом, рассказали о традициях празднования.

Праздник открылся выступлением домбровой студии «Жулдыз». Участники молодёжного клуба «Zeyin Qostanai» пели и танцевали, продемонстрировали национальный обряд «Көрісу». Праздничную программу украсили музыкальные номера в исполнении Жаксанова Нуржана, Лемке Станислава Александровича. Костанайцы и жители города с удовольствием участвовали в спортивных состязаниях «Тоғыз кумалақ», «Білек күші», отвечали на все вопросы викторины, за что в подарок получили сладости и призы. Все вместе танцевали и веселились, поднимали друг другу настроение.

Горожане с удовольствием фотографировались на фоне праздничной фотозоны, которую украшали национальные казахские атрибуты и картины Михайловской Анастасии. Благославение «Бата беру» с пожеланиеми добра и благополучия провёл активный читатель библиотеки, участник клуба «Вдохновение» Дощанов Жумагул. Мероприятие завершилось праздничным флешмобом.

Организаторы праздничной программы получили много добрых слов от жителей и гостей Костаная! Нам, сотрудникам библиотеки, отрадно, что такие мероприятия оставляют в сердцах соотечественников много положительных эмоций и впечатлений! Ведь в таких мероприятиях воспитывается любовь к своему краю, традициям и обычаям, показана преемственность поколений!

**Екатерина СЕВОСТЬЯНОВА,
заведующая отдела обслуживания ЦГБ им. Н.Островского ГУ «Централизованная библиотечная система отдела культуры и развития языков акимата г. Костаная»**

ӨҢІРЛІК ДАМУ

Сапаға бағытталған жүйелі жұмыс және айқын көрсеткіштер

Ақтау қаласының білім беру саласында соңғы жылдары ауқымды жаңғырту жұмыстары жүзеге асырылып, жүйе сапалық тұрғыдан жаңа деңгейге көтерілді. Бұл – жүйелі жоспарлау, тиімді басқару және нақты нәтижеге бағытталған стратегиялық жұмыстардың жемісі. Облыс орталығының әлеуметтік-экономикалық даму қарқынына сай білім саласы да жаңарып, мазмұны мен құрылымы жағынан заманауи талаптарға бейімделуде.

Айбаршын ӨТЕСБАЕВА, Ақтау қаласы бойынша білім бөлімінің басшысы, Маңғыстау облысы

Бүгінде жергілікті білім бөліміне қарасты отыз алты мемлекеттік, 29 жекеменшік және екі қосымша білім беру, 1 кешкі ауысымды мектепке қоса бір жүз алпыс бір мектепке дейінгі білім беру ұйымдары жұмыс істейді. «Келешек мектеп» білім беру саласындағы пилоттық ұлттық жобасы аясында соңғы екі жылда алты ағарту ошағы пайдалануға берілді. Жаңа білім ордалары заманауи материалдық-техникалық құрал-жабдықтармен толық қамтамасыз етіліп, оқушылардың қауіпсіз әрі жайлы ортада білім алуына жағдай жасалған.

2022-2023 оқу жылынан бастап мектептердің материалдық-техникалық базасы кезеңге сай жаңартылуда. Қазіргі таңда үш қазақ тілі мен әдебиеті, 1 ағылшын тілі, бір орыс тілі мен әдебиеті, 7 география, бес математика, 27 физика және жиырма екі биология, 29 химия, бес информатика, 18 STEM, отыз робототехника, 17 технология, он төрт бастауыш сынып, 14 АӘД және алпыс интерактивті панельдер, акт залдарына арналған 7 интерактивті тақталар қолданысқа ие. Сонымен қатар инклюзивті білім беру бағыты да назардан тыс қалған жоқ.

Бүгінде он үш білім беру ұйымында инклюзияны қолдау кабинеттері ашылып, ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды қолдауға бағытталған жұмыстар жүргізілуде. 2025-2026 оқу жылынан бастап педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға жағдай жасау, тәжірибе алмасу алаңын қалыптастыру, үздік педагогикалық тәжірибелерді анықтап, тарату, сондай-ақ педагогтерге әдістемелік қолдау көрсету арқылы білім беру сапасын арттыру мақсатында «Кәсіби өсу: Бір мақсат – бір даму» әдістемелік жобасы қолға алынды.

Білім беру ұйымдарында бірлескен іс-әрекет арқылы оқу үдерісінің сапасын арттыру, оқыту тәжірибесін зерттеу мен жетілдіру мәдениетін қалыптастыру мақсатында «Lesson Study» әдісі жүйелі түрде іске асырылып келеді. Сондай-ақ білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие процесіне жасанды интеллектті енгізу бойынша іс-шаралар жоспары жасақталып, жоспар аясында сапаға бағытталған практикалық және танымдық шаралар ұйымдастырылуда. Жасанды интеллект элементтерін оқу-тәрбие үдерісіне енгізу білім алушылардың цифрлық құзыреттілігін дамытып, дербес оқу траекториясын қалыптастыруға жағдай жасайды.

Меншік нысанына қарамастан білім беру ұйымдары арасында «Білім-арт» қауымдастығы құрылып, ортақ мақсат пен бірлескен әрекет негізінде сапалы білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған жүйелі жұмыстар жүргізілуде. «Білім-арт» қауымдастығы білім беру ұйымдары арасындағы серіктестікті нығайтып, ресурстарды тиімді пайдалануға, заманауи білім беру технологияларын енгізуге және инновациялық жобаларды бірлесіп іске асыруға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға, басқару мәдениетін жетілдіруге және оқушылардың оқу жетістіктерін тұрақты түрде көтеруге ықпал етуде. Осындай ауқымды шаралар оқушылардың білім сапасын арттыруға, функционалдық сауаттылығын дамытуға және өмірлік дағдыларын қалыптастыруға оң ықпал етеді.

Бұл жобалар аясында педагогтердің кәсіби шеберлігі жүйелі түрде жетілдіріліп, оқытудағы заманауи әдіс-тәсілдер тиімді қолданылуда. Нәтижесінде, білім алушылардың пәнге деген қызығушылығы артып, сыни ойлау, зерттеу, талдау және шығармашылық қабілеттері дамуда. Тиісті шараларды ұйымдастыруда қаладағы оқу-әдістемелік орталығы мамандарының еңбегі орасан зор. Олар білім беру ұйымдарына әдістемелік бағыт-бағдар беріп, педагогтердің кәсіби дамуын жүйелі сүйемелдеу жұмыстарын үйлестіріп келеді. Осындай үздіксіз еңбектің нәтижесінде бұл құрылым біршама жетістіктерге жетіп, атқарылған жұмыстардың рейтингі бойынша облыстық «Үздіктер шеруі-2024» байқауында екінші орынға ие болып, 200 мың теңге ақшалай сыйақымен марапатталды.

«Үздіктер шеруі-2025» қорытындысы бойынша «Жетістікке бастайтын жетекші» аталымына қол жеткізді. 2025-2026 оқу жылында жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың үшінші облыстық кезеңінде көрсеткен үздік нәтижелері үшін Ақтау қаласының командасына «Ең үздік олимпиадалық команда-2026» атағы берілді. Алматы қаласындағы «Педагогикалық идеялар фестивалі» республикалық байқауында Ақтау қаласының педагогтері үздік жетістіктерге жетіп, екінші дәрежелі дипломмен бір мұғалім және кәсіби шеберліктері үшін төрт әріптесіміз арнайы дипломдармен марапатталды.

Алматы қаласындағы республикалық «Үздік авторлық бағдарлама» байқауында Т.Айбергенұлы атындағы №19 мектеп-гимназияның мұғалімі Мұқанова Сәтжан Жоламанқызы алдыңғы топтан табылды. Астана қаласындағы «Педагогикалық идеялар панорамасы-2025» республикалық байқауында Шахимова Ырысжан – екінші, Байғожаева Гүлжанат үшінші орынға ие болып, өңіріміздің абыройын асқақтатты. Елордадағы республикалық «Үздік педагог-2025» байқауында мамандандырылған IT-лицейдің математика пәнінің мұғалімі Диханова Жүзім Сыдиыққызы көшбасшылардың бірі ретінде еліміздің бас ұстазының қолынан «Үздік педагог» куәлігі, төсбелгі және 1000 АЕК көлемінде ақшалай сыйақы алды.

Талдықорған қаласындағы тарих пәні мұғалімдеріне арналған «Олимп шыңы» олимпиадасында Т.Әшімбаев атындағы №11 лицейдің мұғалімдері Ж.Рысгалиева – екінші, А.Алибаева мен №1 ЖББМ мұғалімі Д.Ғизат және «Renaissance school» жекеменшік мектебінің мұғалімі Т.Жұмалиев жүлделі үшінші орынға ие болды. Алматы қаласындағы республикалық «Білім берудегі ЖИ: басшылар мен педагогтерге арналған әдістеме мен құралдар» атты арнайы курста облыстың «Көкжиек» командасы жоба қорғау кезеңінде жүлделі үшінші орынды иеленіп, арнайы дипломдармен және ақшалай сыйақымен марапатталды.

Осы команданың құрамында қаладағы оқу-әдістемелік орталығының әдіскері Г.Қуанышова болып, ол білім беруде жасанды интеллект құралдарын тиімді қолдану бағытындағы мазмұнды жобаны әзірлеуге және қорғауға белсене атсалысты. Алматы қаласындағы республикалық семинар мен «Олимп шыңы» олимпиадасына қатысқан Ақтау қаласындағы №21 мектептің бастауыш сынып мұғалімі Г.Рахметова бірінші орынды иеленіп, кәсіби біліктілігін жоғары деңгейде көрсетті. Мамандандырылған IT-лицей «Дарын» РҒПО ұйымдастырған «Дарынға жазыл!» челленджінде ерекше белсенділік танытып, «Көрермен көзайымы» аталымына сай жеңіске жетті.

Ұжымға «Көрермен көзайымы» арнайы кубогы табысталып, «Дарын» РҒПО директоры Ғ.Тұрсыновтың Алғыс хаты берілді. 2024-2025 оқу жылындағы жалпы білім беретін пәндерден республикалық олимпиадаға қатысқан мектептер рейтингі бойынша еліміздің «Ең үздік 100 олимпиадалық мектептің» қатарына ену құрметімен ҚР Оқу-ағарту министрлігінің «Үздік мектеп-2025» аталымымен Н.Марабаев атындағы №7 мектеп-лицей, Мамандандырылған IT-лицей және №23 жалпы білім беретін мектеп марапатталды. «Білім келешегі: адал азамат, кәсіби маман» республикалық тамыз конференциясында Мамандандырылған IT-лицейдің директоры М.Ғайыпбаева бейіндік ведомствоның «Білім беру ісінің құрметті қызметкері» төсбелгісін кеудесіне тақты.

Республика деңгейінде бекітілген авторлық бағдарламалар – педагогтердің кәсіби ізденісі мен шығармашылық еңбегінің нақты нәтижесі болып табылады. Атап айтқанда, №9 ЖББМ биология пәнінің мұғалімі Абуова Эльмиранның, С.Мұқашев атындағы №16 ЖББМ математика пәнінің мұғалімі Едилова Алия Мажитовнаның, №13 гимназияның тарих пәнінің мұғалімі Сейниханова Айжан Салимовнаның авторлық бағдарламалары республика деңгейінде бекітіліп, тәжірибеге енгізілді.

Сонымен қатар «Жас Қанат» мектеп-лицейінің физика пәнінің мұғалімі Сулейменова Карлыгаш Амангелдиевнаның, №13 гимназияның география пәнінің мұғалімдері Бекова Раушан Смагуловна мен Боранбаева Лаура Жолдасовнаның, №31 ЖББМ педагог-психологы Исамбаева Нуржамал Ашимбаевнаның еңбектері де жоғары деңгейде қолдау тауып, бекітілді. IQ Intellektual мектебінің музыка пәнінің мұғалімі Рахова Гульмира Зиноллаевнаның және №13 гимназияның педагог-психологы Джумабаева Даулетбике Ходжабаевнаның авторлық бағдарламалары да республикалық деңгейде мақұлданып, білім беру үдерісіне енгізілуде.

«Алматы кітап» баспасының «TopIQ» цифрлық оқулықтар платформасын жоғары деңгейде және жүйелі түрде қолданғаны үшін біздің қаланың бес мектебі марапатталды (Н.Марабаев атындағы №7 мектеп-лицей; И.Жанболатова атындағы №15 мектеп-гимназия; С.Мұқашев атындағы №16 жалпы білім беретін мектеп; №23 жалпы білім беретін мектеп; Ф.Оңғарсынова атындағы №29 мектеп-гимназия). Бұл білім беру ұйымдарына оқу процесінде цифрлық ресурстарды тиімді енгізіп, мұғалімдер мен оқушылардың цифрлық сауаттылығын арттыруға қосқан үлесі үшін арнайы планшеттер табысталды.

Мұнайлы өлкенің білім беру ұйымдарында білім сапасын арттырудың 2025-2029 жылдарға арналған Кешенді жоспарының 52-тармағына сәйкес, сыртқы бақылаудан төмен нәтиже көрсеткен мектептерге әдістемелік көмек көрсету, тәжірибе алмасуды ұйымдастыруда қаладағы бес үздік ағарту ошағының іс-тәжірибесі облыс көлемінде таратылуда (№13 гимназия; Т.Әшімбаев атындағы №11 лицей; Мамандандырылған IT-лицей; IT мектеп-лицей; Н.Марабаев атындағы №7 мектеп-лицей).

Қорыта айтқанда қаладағы білім беру жүйесінде жүзеге асырылып жатқан ауқымды шаралар мен нақты нәтижеге бағытталған жүйелі жұмыстар – сапалы білім берудің берік негізін қалыптастырып отыр. Педагогтердің кәсіби дамуына басымдық беру, әдістемелік жобаларды іске асыру, тәжірибе алмасу мәдениетін қалыптастыру және бірлескен кәсіби қауымдастықтар құру – білім сапасын арттырудың басты тетігіне айналды.

Республикалық және облыстық деңгейдегі байқаулар мен олимпиадаларда қол жеткізілген жетістіктер – атқарылған жұмыстың айқын көрсеткіші, жүйелі еңбектің нақты нәтижесі. Сапаға бағытталған жүйелі жұмыс пен айқын көрсеткіштер – Ақтау қаласы білім беру саласының тұрақты дамуының басты кепілі болып қала береді.

ПЕДАГОГ КАДРЛАРДЫҢ САПАСЫ

Білім беру жүйесінің тиімділігінің негізгі факторы

Біздің аймақтағы педагог кадрлардың сапалық құрамын жетілдіру және оның білім беру жүйесінің тиімділігіне әсері мәселесі облыстық білім басқармасының алқа отырысында кеңінен талқыланды. Бұл жөнінде жергілікті салалық құрылымның ұйымдастырушылық-бақылау және кадр жұмысы бөлімінің басшысы Әсел Жаркенова баяндама жасап, өңірдегі білім беру ұйымдарының кадрлық әлеуеті мен кәсіби деңгейіне жан-жақты талдау ұсынды.

Спикердің айтуынша, бүгінгі таңда білім беру жүйесін жаңғырту жағдайында педагог кадрлардың сапалық құрамы ерекше маңызға ие. Өйткені педагог – тек білім беруші ғана емес, сонымен қатар жас ұрпақтың дүниетанымы мен құндылықтарын қалыптастыратын негізгі тұлға. Оқытудың нәтижесі, тәрбиенің сапасы, білім алушылардың әлеуметтік жауапкершілігі мен азаматтық ұстанымының қалыптасуы көп жағдайда мұғалімнің кәсіби деңгейіне тікелей байланысты.

Сондықтан педагогтің білім деңгейі, біліктілігі, кәсіби шеберлігі мен этикалық ұстанымдары білім беру жүйесінің тиімділігін айқындайтын басты факторлардың бірі болып саналады. Өңірдің мектепке дейінгі білім беру жүйесінде бүгінгі күні 3518 педагог еңбек етеді. Олардың 57,9 пайызы жоғары білімге, ал 42,1 пайызы техникалық және кәсіптік педагогикалық білімге ие. Бұл көрсеткіштер жалпы алғанда кадрлық құрамның тұрақтылығын көрсеткенімен, мектепке дейінгі білім беру мазмұны жаңартылып жатқан қазіргі кезеңде жоғары бейінді білімі бар мамандардың үлесін кезең-кезеңімен арттыру қажеттілігі сақталып отыр.

Сонымен қатар жаңа жүйе бойынша аттестациядан өткен педагогтердің саны да жыл сайын өсіп келеді. Қазіргі таңда 1718 педагог немесе 48,8 пайызы біліктілік санатына ие. Бұл соңғы жылдары педагогтердің кәсіби өсуге деген қызығушылығы артқанын аңғартады. Дегенмен санаттық құрамға жүргізілген талдау бірқатар мәселелердің де бар екенін көрсетеді. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында «педагог-модератор» санаты басым болғанымен, «педагог-шебер» санаты мүлде кездеспейді, ал «педагог-зерттеуші» санатындағы мамандардың үлесі өте төмен. Бұл ғылыми-әдістемелік бағыттағы жұмыстарды күшейту қажеттігін білдіреді.

– Сонымен қатар мектепке дейінгі ұйымдарда жаңа жүйе бойынша аттестациядан өткен педагогтердің ең төмен үлесі Целиноград ауданында және Қосшы қаласында байқалады. Педагогтер санының көптігін ескерсек, бұл өңірлерде аттестациялық жұмыстарды жандандыру маңызды міндеттердің бірі болып отыр. Орта білім беру ұйымдарының кадрлық әлеуеті де баяндамада кеңінен талданды. Былтырғы мәлімет бойынша, жергілікті мектептерде 17 мың 252 педагог жұмыс істейді. Олардың тоқсан пайыздан астамы жоғары білімге ие, бұл жалпы орта білім беру жүйесінің кадрлық қамтамасыз етілу деңгейінің жоғары екенін көрсетеді, – деді Әсел Өмірзаққызы.

– Жаңа жүйе бойынша аттестациядан өткен педагогтердің саны 12 мың 950 адамды құрайды, бұл барлық педагогтердің 75 пайыздан астамы деген сөз. Ең жоғары көрсеткіштер Бурабай, Біржан сал, Шортанды және Аршалы аудандарында тіркелген. Ал облыстық орташа деңгейден төмен көрсеткіштер Астрахан және Егіндікөл аудандарында байқалады. Бұл аудандарда педагогтердің кәсіби өсуіне бағытталған жұмыстарды күшейту қажеттігін көрсетіп отырған нақты дерек. Сонымен қатар 1614 педагогтің магистр дәрежесінің болуы мектептерде ғылыми-зерттеу және әдістемелік жұмыстарды дамытуға жақсы мүмкіндік береді.

Алқа отырысында педагог кадрлардың сапасын арттыруға бағытталған бірқатар нақты міндеттер айқындалды. Атап айтқанда, аудандық және қалалық білім бөлімдеріне кадрлық тапшылық пен педагогтердің білімін бағалау нәтижелерін ескере отырып, педагог кадрлардың сапасын арттыруға арналған жұмыс жоспарларын әзірлеу тапсырылды. Сонымен қатар тестілеуден өте алмаған педагогтерге жеке қолдау көрсету, кәсіби даму траекторияларын қалыптастыру, тәлімгерлік институтын дамыту, сондай-ақ педагогтердің жаңа жүйе бойынша аттестациядан өтуін кеңейту бойынша шаралар қабылданатын болады.

Баяндамашы сөзінің соңында педагог кадрлардың кәсіби деңгейін арттыру – білім сапасын жақсартудың негізгі кепілі екенін айрықша атап айтты. Мұғалімнің кәсіби дамуы, оның шығармашылық әлеуеті мен жауапкершілігі артқан сайын білім беру жүйесінің тиімділігі де жоғарылай түседі. Сондықтан педагогтің мәртебесін көтеру, кәсіби қоғамдастықтарды дамыту және тәлімгерлік мәдениетін қалыптастыру білім саласының басым бағыттарының бірі болып қала бермек.

Өмірбек МҰРАТБЕКҰЛЫ,
Ақмола облысы,
Көкшетау қаласы

НАУРЫЗ НАҚЫШТАРЫ

Ұлттық рух пен ұрпақтар сабақтастығы

Көктемнің шуақты күндерімен қатар келген әз-Наурыз мейрамы аясындағы онкүндіктің ерекше бір белесі – наурыз айының 16-сындағы «Мәдениет және ұлттық салт-дәстүр күні». Ұлттық болмысымызды ұлықтап, өткенімізді өрістетіп, келешегімізге кемел бағыт сілтейтін бұл маңызды күн біздің білім шаңырағында да жоғары деңгейде ұйымдастырылды.

Ұйымшыл ұжымдағы ұстаздар мен сегізінші сынып оқушыларының бірлескен тағылымды іс-шарасы тек көзқуаныш мерекелік жиын ғана емес, нағыз рухани тәрбие алаңына айналды. Мектеп дәлізінде арнайы бой көтерген еңселі киіз үй, ұлттық нақыштағы ою-өрнекпен көмкерілген орта мен бауырсаққа толы ақ дастархан бірден қазақи ауылдың жылы атмосферасын сыйлады. Ұлттық киімдерін жарқырата киген, қолдарына қасиетті қара домбырасын алған сегізінші сынып оқушыларының өнері көрермендi тәнті етті.

Олардың күмбірлете төккен күйлері мен нақышына келтіре оқыған жыр-шумақтары жас буынның өз тамырынан ажырамағанын, ұлттық өнерге деген терең құрметін айқын аңғартты. Бұл басқосудың ең басты құндылығы – ұрпақтар сабақтастығының шынайы көрініс табуында жатыр. Мерекелік шараға арнайы қонақ ретінде шақырылған қазыналы қарттарымыз бен ақ жаулықты әжелеріміздің киіз үй төрінен табылуы жиынның мән-мағынасын тіпті тереңдете түсті. Аталарымыз бен әжелеріміз жас буынға өмірлік тәжірибелерімен бөлісіп, ұлттық салт-дәстүрлеріміздің, әдеп-ғұрпымыздың мәнін түсіндіріп, атадан балаға мирас болған құндылықтарды кеңінен дәріптеді.

Қазақы қонақжайлылық, үлкенге құрмет, кішіге ізет сынды асыл қасиеттердің маңызын айрықша атап өтті. Қариялардың тағылымды әңгімелері, ұлттық тәрбие жайлы айтқан ақыл-кеңестері мен мейірімге толы ақ батасы оқушылардың санасына сіңіп, жүректеріне жол тапқаны сөзсіз. Мұғалімдер қауымының бұл үдерісті шебер ұйымдастырып, балалар мен аға буын арасындағы алтын көпірге айнала білуі – білім ордасының үлкен жетістігі.

Сайып келгенде тағылымға толы терең тарихы бар ағарту ошағындағы әріптестер мен шәкірттердің қатысуында ұтымды ұйымдастырылған бұл бірегей басқосу жалаң сөзбен емес, нақты іспен ұлттық құндылықтарды насихаттаудың жарқын үлгісі болғаны анық. Мәдениет пен дәстүрді жас ұрпақ бойына сіңіру – біздің басты ұстаздық борышымыз. Тамырын тереңнен алған, өз тарихы мен дәстүрін қадірлейтін ұрпақ қана елдің жарқын болашағын құра алады.

№210 мектеп-лицейдің
8-сынып жетекшілері,
Алматы қаласы,
Алатау ауданы

БАЛАУСА БАСЫЛЫМ

«Елсана» – мектеп руханиятының жаршысы

Біздің білім ордасындағы қоғамдық-гуманитарлық пәндер кафедрасының бастамасымен «Елсана» газетінің салтанатты тұсаукесері ұйымдастырылды. Алтын ұя құтты шаңырағымыздағы бұл айтулы шара ұстаздар мен оқушылар үшін ерекше қуаныш пен мақтанышқа толы сәт болды. Себебі мектептен бастау алған басылым жас ұрпақтың ой-санасын байытып, шығармашылыққа жетелейтін рухани алаңға айналып отыр.

«Елсана» газеті биыл қаңтар айында Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитетінен мерзімді баспасөз басылымдарын және интернет-басылымдарды есепке қою туралы куәлік алып, ресми түрде тіркелді. Бұл мектеп газетінің ақпарат кеңістігіндегі орнын айқындап, оның жұмысына жаңа серпін берген маңызды қадам болды. Бірегей басқосуға балауса басылымның негізін қалаушы Ләтипа Әуешова, мектептің ардагер ұстазы Әрік Күдербаева және белгілі журналист Гүлмира Әбіқай арнайы қонақ болып қатысты.

Арнайы шақырылған мәртебелі меймандар жас оқырмандарға жүрекжарды тілектерін айтып, баспасөздің қоғамдағы маңызы, журналист мамандығының жауапкершілігі туралы әсерлі ойларымен бөлісті. Кездесу барысында оқушылар көкейлерінде жүрген түрлі сұрақтарын қойып, қызықты әңгіме өрбіді. Жас буынның ізденісі мен қызығушылығы қонақтарды да қуантты. Мектеп директоры Ерік Нұрғұмарұлы сөйлеген сөзінде газеттің ұлт санасын жаңғыртудағы, жас ұрпақтың ой-пікірін қалыптастырудағы рөліне ерекше тоқталды.

Оның айтуынша, мектеп қабырғасынан жарық көретін басылым оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытып қана қоймай, елжандылықты қалыптастыруға да ықпал етеді. «Елсана» газетінің тарихы тереңде жатыр. Басылым алғаш рет осыдан жиырма жылдай бұрын, яғни 1997 жылғы қаңтар айының 28-інде жарық көрген. Содан бері мектеп өмірінің айнасына айналған газет өз оқырмандарымен үздіксіз қауышып келеді. Бүгінде басылым ай сайын шығады.

Оның беттерінде мұғалімдердің, ата-аналардың және оқушылардың танымдық мақалалары, ой-толғамдары мен шығармашылық туындылары жарияланады. «Елсана» газеті – мектеп өмірін бейнелейтін қарапайым басылым ғана емес, ұрпақтар сабақтастығын жалғап тұрған рухани көпір. Ол жас буынды білімге, ой еркіндігіне, ұлттық құндылықтарды қастерлеуге жетелейтін маңызды ақпарат алаңы болып қала бермек.

А.Байтұрсынов
атындағы №139
мектеп-гимназияның
ұстаздар ұжымы,
Алматы қаласы,
Әуезов ауданы

КІТАП ӘЛЕМІ

Жас оқырмандардың жаңа мектебі

Ақпарат тасқыны судай тасыған мына заманда оқушының кітап оқуға құмарлығын ояту – мұғалімнің парызы. Әлеуметтік желінің жетегінде кетпей, көркем әдебиеттен нәр алған бала, ең алдымен, сөз қадірін ұғатын, тәрбиелі, адамгершілігі мол тұлға болып қалыптасады. Рухани-адамгершілік болмысымен қоса логикалық ойлауы мен танымдық қабілеті өседі.

Олай болса, қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімдері кітап оқуға, оқыған көркем туындыны талдап, ойға тоқуға, өзіндік қорытынды жасауға тәрбиелеуі тиіс. Биылғы жылдан бастап лицейімізде «Кітап әлемі» атты оқырмандар клубы өз жұмысын бастады. Бұл клубтың мақсаты – оқушыларды көркем шығармаларды оқуға, әдебиетті сүюге баулу және эстетикалық-этикалық дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Оқырмандар клубына қатысушылар алғашқы күннен бастап-ақ әдебиеттің тәрбие құралы екендігін тануда.

Олар Сапарғали Бегалиннің «Шоқан асулары» хикаятын, Оралхан Бөкейдің «Ауыл хикаялары» топтамасын оқып, әдеби талдау жасауға машықтана бастады. Енді наурыз айында Шыңғыс Айтматовтың «Ақ кеме» кітабын оқуда. Белгіленген жоспар бойынша ай сайын әртүрлі форматта пікір алысу, сахналық қойылым, әдеби конференциялар мен кештер ұйымдастырылмақ.

Оқырмандар клубының ауқымды жұмысы оқушыларға көркем өнерді сүюге арналады. Атап айтқанда, 13 наурыз күні Шыңғыс Айтматовтың «Ақ кеме» туындысы бойынша қойылған спектакльді көру ұйымдастырылды. Осы орайда балалардың театр өнеріне деген қызығушылығын ояту үшін қойылым ата-аналарымен бірлесе отырып тамашаланды. Мұның өз нәтижесін бере бастағаны – қуантарлық үрдіс. Театр қойылымын көру, актёрлердің шеберлігін тани білу, ата-анасымен алған әсерін бөлісу – тәрбиенің маңызды бір қадамы.

«Кітап әлемі» клубы тек кітап оқумен шектелмей, көркем туындыдан рухани нәр алуды басты бағыт санайды. Алдағы уақытта Алаш арыстары мұраларымен, Мұхтар Шахановтың шығармаларымен терең танысып, театр актёрлері мен ақын-жазушылармен кездесу жоспарланып отыр. Әдебиет сабағында оқу бағдарламасы бойынша берілген шығармалармен қоса қазақ әдебиетінің жауһарларымен танысып, «Оқуға құштар мектеп» бағдарламасын іске асыру, баланың кітапқа деген құлшынысын қалыптастыру – педагогтің абыройлы борышы.

Динара БАЙМУХАМБЕТОВА,
№24 лицейдің
қазақ тілі мен әдебиеті
пәнінің мұғалімі,
«Кітап әлемі» жас оқырмандар
клубының жетекшісі,
Алматы қаласы,
Алмалы ауданы

УАҚЫТ ҮДЕРІСІ

Жасанды интеллект және академиялық адалдық

Заманауи білім беру жүйесінде жасанды интеллект (ЖИ) технологиялары тез енгізіліп келеді. ЖИ құралдары – ChatGPT, Google Bard, Jasper сияқты генеративті модельдер – студенттердің оқу үдерісін жеңілдетіп, білімді жедел меңгеруге мүмкіндік береді. Алайда бұл технологиялар академиялық адалдыққа жаңа сын-қатерлер туындатуда. Академиялық адалдық – студенттің өз еңбегін көрсету, ғылыми жұмысында шынайылық пен түпнұсқалық сақтауы болып табылады.

Бақытгүл ИБАЙДАЕВА,
Қазалы аграрлы-техникалық колледжінің
арнайы пән оқытушысы,
Қызылорда облысы

ЖИ-дің қолжетімділігі плагиат, жалған жұмысты өткізу және дербес ізденіс деңгейінің төмендеуіне әкелуі мүмкін. **Жасанды интеллекттің академиялық адалдыққа қауіптері.** *Плагиат пен жалған мазмұн.* Генеративті ЖИ көмегімен дайын мақалалар, тапсырмалар мен зерттеу мәтіндерін жасау оңай. Бұл студенттердің өз бетімен ойлануын төмендетіп, академиялық нормаларды бұзу қаупін күшейтеді. Ғалымдардың зерттеулері бойынша ЖИ-мен жасалған мазмұнды дәстүрлі плагиаттан анықтау қиын, өйткені мәтіндер адам жазған сияқты көрінеді.

Бағалау әдістерінің шектеулері. Дәстүрлі тапсырмалар мен эсселердің орнына студенттер ЖИ-ден жауапты көшіріп алады, бұл білім сапасын бағалауға теріс әсер етеді. Бұл, әсіресе, тестілік немесе онлайн тапсырмаларда айқын байқалады. *ЖИ-ді дұрыс түсінбеу және этикалық сауатсыздық.* Студенттердің көпшілігі ЖИ-ді пайдалану этикасын түсінбейді: олар ЖИ-дің жауаптарын өзінің жұмысындай ұсынады, бұл академиялық адалдыққа тікелей қарсы келеді.

Академиялық адалдықты сақтау бойынша шешімдер. *Бағалау әдістерін қайта құру.* Оқу орындары ЖИ-ге жауапты қолжетімділікті ескере отырып, бағалау жүйесін жаңартуы қажет. Мысалы: ауызша есеп беру, практикалық тапсырмалар, сыни ойлауды қажет ететін жеке жобалар. *Студенттер мен оқытушылардың этикалық дайындығы.* ЖИ-ді дұрыс қолдану бойынша нұсқаулықтар мен тренингтер енгізу маңызды. Бұл студенттерге ЖИ-ден алған ақпаратты қалай пайдалану керек екенін үйретеді және жауапкершілік сезімін қалыптастырады. *Технологиялық шешімдер.* Алгоритмдік құралдар – стилометрия, салыстырмалы анализ және машиналық оқыту арқылы ЖИ-мен жасалған мәтіндерді анықтауға көмектесетін модельдерді қолдану ұсынылады.

Академиялық саясат пен стандарттарды жаңарту. Білім беру ұйымдары ЖИ-ді қолдану бойынша арнайы ережелер жасап, студенттердің ЖИ-ді қай жағдайда және қалай пайдаланатыны туралы нақты талаптар қоюы тиіс. Бұл бұзушылықтарды азайтуға септігін тигізеді. Жасанды интеллект тек техникалық құрал емес, ол білім беру философиясына әсер ететін факторға айналып отыр. Егер студент білімді іздеу, талдау және синтездеу үдерісін ЖИ-ге толықтай жүктейтін болса, онда танымдық дағдылардың әлсіреу қаупі туындайды. Әсіресе, сыни ойлау, дербес пікір қалыптастыру және ғылыми аргументация жасау қабілеттері төмендеуі мүмкін.

Сонымен қатар ЖИ-дің шексіз қолжетімділігі «академиялық еңбектің құндылығы» ұғымын қайта қарастыруды талап етеді. Бұрын мәтін жазу негізгі дағды болып саналса, енді ақпаратты саралау, тексеру және ЖИ берген жауапты ғылыми тұрғыдан бағалау маңыздырақ бола бастады. Демек, академиялық адалдық тек плагиат мәселесі емес, интеллектуалдық жауапкершілік мәселесі.

Жасанды интеллект білім беру саласын түбегейлі өзгертіп отыр. Ол оқу процесін жеделдетеді, дербестендіреді әрі қолжетімді етеді. Алайда академиялық адалдық қағидалары сақталмаған жағдайда, ЖИ білім сапасының төмендеуіне, интеллектуалдық тәуелділікке және ғылыми құндылықтардың әлсіреуіне алып келуі мүмкін. Сондықтан негізгі мақсат – оған қарсы күресу емес, ЖИ-ді жауапты және этикалық тұрғыда пайдалану мәдениетін қалыптастыру. Академиялық адалдық жаңа цифрлық дәуірде тек ереже емес, саналы таңдау мен кәсіби жауапкершіліктің көрсеткіші болуы тиіс.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ

Scaffold-карточки в структуре современного урока

Цифровая трансформация образования предъявляет новые требования к организации учебного процесса и формированию компетенций обучающихся. Сегодня педагог ориентирован не только на передачу предметных знаний, но и на развитие комплексных навыков, включающих hard skills, soft skills и digital skills. Одним из эффективных инструментов планирования современного урока выступают scaffold-карточки, основанные на принципах педагогического сопровождения и постепенного усложнения учебных задач.

Ақжарқын НҰРМАНОВА,
преподаватель специальных
дисциплин ГКП на ПХВ
«Колледж общественного
питания и сервиса»
акимата г. Астаны

Scaffold-карточки представляют собой структурированные задания, направленные на поэтапное освоение учебного материала. Они позволяют обучающимся двигаться от простых действий к более сложным, обеспечивая поддержку на каждом этапе выполнения задания. Такой подход способствует формированию hard skills, профессиональных и предметных умений, необходимых для успешного выполнения практических задач. Например, в профессиональном образовании scaffold-карточки могут включать технологические алгоритмы, инструкции, схемы и практические кейсы.

Не менее важным аспектом является развитие soft skills. Использование карточек в групповой и проектной работе стимулирует коммуникативные навыки, критическое мышление, способность к сотрудничеству и принятию решений. Обучающиеся учатся распределять роли, аргументировать свою позицию и оценивать результаты деятельности, что повышает их готовность к профессиональной и социальной адаптации.

В условиях цифровизации особое значение приобретает формирование digital skills. Scaffold-карточки могут быть интегрированы с цифровыми платформами, интерактивными сервисами и образовательными приложениями. Это позволяет развивать навыки поиска, анализа и обработки информации, работы с цифровыми инструментами и создания собственных образовательных продуктов. Таким образом, традиционные методы обучения дополняются современными технологическими решениями.

Эффективность применения scaffold-карточек во многом зависит от грамотного планирования урока. Педагогу необходимо учитывать уровень подготовки обучающихся, цели занятия и ожидаемые образовательные результаты. Важно обеспечить постепенное снижение степени поддержки, стимулируя самостоятельность и ответственность за обучение.

Таким образом, scaffold-карточки являются универсальным инструментом организации современного урока, способствующим формированию комплексных компетенций обучающихся. Их применение позволяет повысить качество образовательного процесса, адаптировать обучение к требованиям цифрового общества и подготовить студентов к успешной профессиональной деятельности.

AI НАУРЫЗ: ДӘСТҮР МЕН ТЕХНОЛОГИЯ

Жаңашылдық пен ұлттық құндылықтардың тоғысқан мерекесі

Биылғы ұлыстың ұлы күні – Наурыз мерекесі мектепке дейінгі ұйымдар арасында ерекше форматта аталып ұйымдастырылды деуге толық негіз бар. «AI Наурыз: дәстүр мен технология» атты жалпықалалық іс-шара ұлттық құндылықтарды заманауи технологиялармен ұштастыру арқылы көпшілікке тың серпін сыйлады. Іс-шараның мақсаты: ұлттық салт-дәстүрлерді дәріптей отырып, оларды қазіргі заманғы жасанды интеллект мүмкіндіктерімен байланыстыру, мектепке дейінгі ұйымдар арасында тәжірибе алмасу, шығармашылық ынтымақтастықты дамыту және жас ұрпаққа рухани құндылықтарды заманауи форматта жеткізу.

Мерекелік шара басталмас бұрын барлық ұйымдар ұлттық бұйымдар мен ұлттық ойындардан көрме ұйымдастырып, қатысушылар қазақы нақыштағы киімдерімен ерекшеленді. Әрбір ұйым өз логотиптерін таныстырып, ұлттық мәдениеттің байлығын паш етті. Іс-шара шымылдығы жасанды интеллект көмегімен әзірленген «Қош келдің, әз-Наурыз!» бейнеролигімен ашылып, көрермендерге ерекше әсер сыйлады. Жүргізушілердің әсерлі сөзі мен әжелердің ақ шашуы мерекенің мәнін арттыра түсті.

Сахна төрінде ұлттық өнер кеңінен насихатталды. Домбыраның күмбірлеген үнімен орындалған күйлер, әсем әндер мен бүлдіршіндердің өнері көрермендердің ыстық ықыласына бөленді. Ұлт аспаптар оркестрінің орындауындағы «Еркесылқым» күйі мен халық әндері кештің көркін қыздырды. Сонымен қатар «Қымызмұрындық» салт-дәстүрі сахналық қойылым арқылы көрсетіліп, көрермендерге ата-баба мұрасының маңызы кеңінен таныстырылды. Жасанды интеллект арқылы ұсынылған танымдық мәліметтер дәстүр мен технологияның үйлесімділігін айқын көрсетті.

Басқосу барысында ұлттық киімдер дефилесі ұйымдастырылып, ата-ана мен бала, ата мен немере, әже мен немере секілді түрлі құрамдағы қатысушылар ұлттық киімдердің әсемдігін паш етті. Бұл көрініс ұрпақтар сабақтастығын айқын бейнеледі. Сонымен қатар ұлттық ойындар ойнатылып, жастар мен қатысушылар қазақтың байырғы дәстүрлерімен қайта қауышты. Асық ату, күш сынасу секілді ойындар көпшілікке көтеріңкі көңіл-күй сыйлады. Мереке соңы ән мен биге ұласып, барлық қатысушылар сахна төріне жиналып, «Құтты болсын, Наурыз!» әнімен қорытындыланды.

Аталған іс-шара – ұлттық мұраны жаңғырту мен оны заманауи технологиялар арқылы насихаттаудың жарқын үлгісі болды. Бұл бастама жас ұрпақтың бойына ұлттық құндылықтарды сіңірумен қатар инновациялық ойлау қабілетін дамытуға да ықпал ететіні сөзсіз.

Ұлыстың ұлы күні құтты болсын! Береке мен бірлік әр шаңыраққа серік болсын!

Айжан УБИШЕВА,
№9 «Еркемай» бөбекжайының меңгерушісі,
Батыс Қазақстан облысы,
Орал қаласы

СТУДЕНТТЕРДІҢ ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТІ

Жасанды интеллекттің әсері және даму бағыттары

Қазіргі жоғары білім беру жүйесі цифрлық трансформация жағдайында дамып келеді. Жасанды интеллект технологиялары ғылыми зерттеулердің әдістерін түбегейлі өзгертіп, студенттердің ғылыми қызметін жаңа деңгейге көтеруде. Әбу Насыр әл-Фараби білім мен ғылымды адамзат дамуының негізгі күші ретінде қарастырған, оның пікірінше, ғылым – ақиқатқа жетудің құралы, ал білім – адамның кемелдену жолы. Бүгінгі күні ЖИ осы идеяларды жүзеге асырудың заманауи құралына айналып отыр.

Гүлмира АНДАБАЕВА,
доцент-зерттеуші,
Асем КАЛИЕВА,
PhD, доцент-зерттеуші,
әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті

Студенттердің ғылыми жұмыстармен айналысуы – жаңа білім қалыптастыруға бағытталған интеллектуалдық үдеріс болып табылады. Қазіргі таңда бұл үдеріс ЖИ технологияларымен тығыз байланысты. ЖИ көмегімен студенттер үлкен деректерді талдай алады, ғылыми мақалаларды жылдам өңдейді және зерттеу нәтижелерін модельдей алады. Сонымен қатар жоғары оқу орындарында студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарымен айналысуына барлық қажетті жағдайлар жасалуда. Атап айтқанда, ғылыми үйірмелер, зерттеу орталықтары, ғылыми жетекшілердің қолдауы, халықаралық конференциялар мен байқауларға қатысу мүмкіндіктері қарастырылған.

Бұл өз кезегінде студенттердің ғылыми әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді. Осы мүмкіндіктердің нәтижесінде студенттер халықаралық және республикалық деңгейдегі ғылыми байқауларда жоғары нәтижелер көрсетуде. Мысалы, Торайғыров университетінде өткен халықаралық студенттік ғылыми жұмыстар конкурсында «6B04103 – Экономика білім беру» бағдарламасының 3-курс студенттері Түйме Жаңылай, Ғалымбек Ұлжан және Құдайберген Аяулым «Болашақтың экономикасы: ESG, декарбонизация, технологиялар мен инвестициялар» тақырыбындағы байқауда I орын иеленген.

Сондай-ақ Ресей Федерациясы, Пенза қаласында өткен халықаралық ғылыми-зерттеу конкурсында Қуанышбек Жадыра, Құрманғали Ақбота мен Сакен Диляраның «Глобальная конкурентоспособность национальной экономики: опыт Казахстана» тақырыбындағы ғылыми жұмысы үшін бірінші орынмен марапатталған. Бұл студенттердің ғылыми әлеуетінің жоғары екендігін және университет тарапынан көрсетілетін қолдаудың тиімділігін дәлелдейді. Жасанды интеллект құралдарын пайдалануда бірнеше артықшылықтар мен тәуекелдер бар екендігін ұмытпау керек.

Артықшылықтарына зерттеу процесінің жылдамдауы, үлкен деректермен жұмыс істеу мүмкіндігі және ғылыми нәтижелердің дәлдігін атауға болады. Ал тәуекелдеріне академиялық адалдықтың бұзылуы, ЖИ-ге шамадан тыс тәуелділіктің туындауы және сыни ойлаудың әлсіреуі жатады. Әбу Насыр әл-Фараби ілімінде білім мен ақылдың үйлесімі маңызды деп көрсетілген, сондықтан ЖИ тек көмекші құрал ретінде қолданылуы тиіс. Әл-Фараби идеяларындағы білімнің үздіксіз дамуы қағидасына сәйкес, болашақта студенттердің ғылыми қызметін дамыту үшін ЖИ құралдарын оқу процесіне кеңінен енгізудің маңызы зор.

Цифрлық зерттеу дағдыларын қалыптастыру, ғылыми этиканы сақтау және пәнаралық зерттеулерді дамыту бағытында әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті көптеген шараларды жүзеге асырып келеді. Студенттердің ғылыми жұмыстармен айналысуы – олардың кәсіби дамуының негізгі факторы болып табылады, ал жасанды интеллект ғылыми қызметтің тиімділігін арттырып, жаңа мүмкіндіктер ашады. Алайда, Әбу Насыр әл-Фараби көрсеткендей, білім мен ғылым адамның рухани және интеллектуалдық дамуына қызмет етуі тиіс. Сондықтан ЖИ мен адам ақылының үйлесімі ғана сапалы ғылыми нәтижеге әкеледі деп есептейміз.

ТӘЖІРИБЕ МЕН ТАҒЫЛЫМНЫҢ ОНКҮНДІГІ

Бастауыш – шуақты білімнің шаңырағы

Қазіргі бастауыш сынып – тек әріп пен сан үйрететін орта емес, өз ойын еркін айтатын, сұрақ қоюдан жасқанбайтын, қателесуден қорықпайтын тұлға қалыптастыратын кеңістік. Осы ұстанымды негізге алған біздің білім ордасында «Бастауыш – шуақты білімнің шаңырағы» атты әдістемелік онкүндік ұйымдастырылды. Ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлы «Мектептің жаны – мұғалім» деп бекер айтпаған.

Бұл онкүндік – дәл осы ойдың іс жүзіндегі көрінісі болды. Онкүндіктің ашылу рәсімі дәстүрлі форматтан өзгеше, заманауи креативпен басталды. Сахна қараңғыланып, экраннан цифрлық эффектілер арқылы «Edu-AI-Bastauysh 1.0» жасанды интеллект кейіпкері көрініс берді. Бұл символикалық образ – бүгінгі білім берудегі жаңа технологиялар мен жаңашыл көзқарастың белгісі. Онкүндіктің концепциясы «Шуақты білім әуежайы» атты символикалық модельге құрылды. Білім алу үдерісі – сапар, оқушы – жолаушы, ұстаз – бағыт беруші ретінде алынды.

Бұл тәсіл бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшелігіне сай образдық ойлауына сүйенген. Педагогикалық тұрғыдан алғанда, мынадай метафоралық құрылым: баланың ішкі күйін ашуға; қорқынышын вербализациялауға; оқу үдерісін эмоционалды қабылдауына және қауіпсіз психологиялық орта қалыптастыруға ықпал етеді. Ашылу сәтінде оқушылар «жүк» ретінде өз қорқыныштарын атауы – рефлексияның көркем формасы. Бұл бастауыштағы маңызды бағыт – қателесуден қорықпайтын орта қалыптастыру идеясымен үндеседі.

Онкүндік аясында өткізілген сахналық көріністер мен шығармашылық нөмірлер жай ғана концерттік бағдарлама емес, оқыту мен тәрбиенің интеграцияланған формасы ретінде ұйымдастырылды. Көлеңке театры форматында ұсынылған «Бастауыш – шуақты білімнің шаңырағы» композициясы оқушының даму траекториясын кезең-кезеңімен бейнеледі: алғашқы қадам, ұстазбен кездесу, сенімнің қалыптасуы, өсу. Бұл тәсіл: көрнекілік принципін; символдық ойлауды; ұжымдық әрекетті; эмоционалды интеллектіні дамытуға бағытталды.

Ұлттық музыка элементтерінің қолданылуы – мәдени тамырмен байланыс орнатудың тиімді жолы. Бастауыш сыныптың оқушысы үшін ұлттық үн – тек әуен емес, құндылықтарды сезіну алаңы. Жабылу салтанатындағы «Ұшақ ішіндегі әңгіме» көрінісі бастауыш білімнің басты нәтижесін көрсетті: бала енді сұрақ қоюдан қорықпайды. Бұл – қазіргі білім беру жүйесіндегі маңызды көрсеткіштердің бірі. Себебі білім сапасы тек үлгеріммен өлшенбейді, ол – баланың еркін ойлауымен, пікір білдіруімен, сенімділігімен айқындалады.

Онкүндік мазмұнында: рефлексия; ынтымақтастық пен шығармашылық еркіндік және ұстаз бен оқушы арасындағы серіктестік қатынас анық байқалды. Ахмет Байтұрсынұлы еңбектерінде баланың табиғатына жақын әдісті қолдану қажеттігін айтқан. Біз осы қағиданы заманауи форматта жүзеге асырып келеміз. Бұл онкүндік – жай ғана іс-шара емес.

Бұл – бастауыштағы педагогикалық ізденістің, шығармашылық ойлаудың және кәсіби бірліктің нәтижесі. Бұл – баланың қорқыныштан сенімге, білмегеннен ізденіске, сұрақтан жауапқа жеткен сапары. Бастауыш – шынында да шуақты білімнің шаңырағы. Ал сол шаңырақтың берік болуы – ұстаздың шеберлігі мен жүрек жылуына байланысты. Бастауыш – білім жүйесінің іргетасы. Іргетас берік болса, ғимарат та мығым болады.

Айым БАЛТАБЕКОВА,
А.Байтұрсынов атындағы №139 мектеп-гимназияның бастауыш сынып мұғалімі,
Алматы қаласы, Әуезов ауданы

ҰЛТТЫҚ КОД

Наурыз – дәстүр мен береке бастауы

Біздің арнаулы оқу орнында наурыз айының он төртіндегі көрісу күнінен бастап Ұлыстың ұлы күніне дейін арнайы жоспар құрылып, әр кафедрада салт-дәстүрлер мен ұлттық құндылықтарымызды насихаттау бағытында тәлімдік және тәрбиелік іс-шаралар жүзеге асты.

Темірлан ҚАЙЫРЖАНОВ, Ж.Досмұхамедов атындағы жоғары педагогикалық колледж директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

Көрісу күні – қазақ халқының көктемді қарсы алу дәстүрлерінің бірі. Бұл күн, әсіресе, еліміздің батыс өңірінде кеңінен атап өтіледі. Адамдар бір-бірімен амандасып, қыстан аман шыққанына қуанып, өкпе-ренішті ұмытып, татуласады. Көрісу күні қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының оқытушылық құрамы мен студенттері осы мерекесінің маңыздылығы туралы тағылымды шараға жиналды. Наурыздың 15-і күні қоғамда қайырымдылық мәдениетін қалыптастырып, мұқтаж жандарға қолдау көрсетуге ерекше мән беріледі. Осындай игі істер аясында колледжіміздің «Ынтымақ» қайырымдылық клубы мен Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту кафедрасы және барша оқытушылары мен студенттер үлес қосуда. Наурыздың он алтысы – Мәдениет және ұлттық салт-дәстүр күні. Бұл күн ұлттық құндылықтарды дәріптеуге, қазақ халқының бай мәдениеті мен салт-дәстүрлерін насихаттауға арналады. Осыған орай ұйымшыл ұстаздар ұжымында «Бесікке салу» дәстүрі мен «Тұсау кесу» дәстүрін дәріптеу мақсатында Педагогика және психология кафедрасының оқытушылары мен студенттері тәрбиелік бағытта сахналық көрініс көрсетіп, салт-дәстүрлерімізді кеңінен насихаттады. Наурыз айының он жетісі – Шаңырақ күні. Осы атаулы күнге орай «Құда түсу» дәстүрі мен «Беташар» дәстүрін дәріптеу мақсатында Шет тілі кафедрасының оқытушылары мен студенттері танымдық іс-шара ұйымдастырды. Наурыздың он сегізі – Ұлттық киім күні. Бұл күнге орай Көркем еңбек және технология кафедрасы ұлттық құндылықтарды насихаттау мақсатында ұлттық стильде сән үлгісін көрсету бойынша көлемді де келелі іс-шараны тамашаладық. Наурыздың он тоғызы – Жаңару күні. Соған орай Жаратылыстану және қоғамдық пәндер кафедрасы колледж қабырғасында гүлдер көрмесін ұйымдастырып, студенттерді табиғатты аялауға шақырды.

Наурыз айының жиырмасы – Ұлттық спорт күні. Бұл күн қазақ халқының ұлттық спорт түрлерін дәріптеуге, салауатты өмір салтын насихаттауға арналған. Ақпан айының 11-27 аралығында Ұлттық лиганың облыстық кезеңінде колледж командасы бірнеше мәрте жеңіске жетті. Волейболдан қыздар командасы – бірінші орын, жетекшісі – Рабиға Серікқалиқызы. Футзалдан қыздар командасы – бірінші орын, жетекшісі – Аяпберген Қадырғалиұлы. Үстел теннисінен командалық есепте – екінші орын, жетекшісі – Айсауле Серикказиевна. Баскетболдан қыздар командасы – алдыңғы сап, жетекшісі – Абзал Сырымұлы. Тоғызқұмалақ ұлттық ойынынан жалпы командалық есепте – бірінші орын, жетекшісі – Айгүл Аманжановна. Дене шынықтыру және спорт кафедрасының осы жетістіктеріне қуанамыз.

Наурыздың жиырма бірі – Ынтымақ күні. Наурыз мейрамы аясында ерекше маңызға ие және халықтар арасындағы достықты, бірлік пен татулықты нығайтуға арналған. Бұл күн – еліміздегі түрлі ұлт өкілдері өзара сыйластық пен келісімде өмір сүретінін дәріптеуге бағатталған. Осы атаулы күнге орай колледжімізде Тәрбие бөлімінің, Музыка және Орыс тілі және әдебиеті МИФ кафедрасы, Студенттер үйі мен барша білім беру кафедралары бірігіп жоғары деңгейде «Дәстүр мен береке бастауы – Наурыз!» тақырыбындағы мерекелік іс-шараны ұтымды үйлестірді. Іс-шара аясында ұлттық салт-дәстүрлерін бен салт-жоралғыларымыз қалың жұртқа көрсетілді. Әсем ән мен тәтті күй, тағылымды сахналық қойылым көрсетілді.

ИНФОРМАЦИЯ

Отчёт Общественного фонда «Финансовая культура Казахстана» за период 2025-2026 годы

Общественный фонд «Финансовая культура Казахстана» (далее – Фонд) зарегистрирован в 2021 году и действует в соответствии с Конституцией Республики Казахстан, Гражданским кодексом Республики Казахстан, Законом Республики Казахстан «О некоммерческих организациях» и другими нормативными правовыми актами Республики Казахстан на основании своих учредительных документов.

Фонд является некоммерческой организацией, не имеющей членства, учреждённой гражданами на основе добровольных имущественных взносов, преследующей социально-культурные, научно-просветительские, образовательные, благотворительные и иные общественно-полезные цели.

Проведённая работа

Фонд ведёт общественный проект, направленный на повышение уровня финансовой и потребительской грамотности населения страны. Проект называется «Stop-Piramida.kz».

Цель проекта – реальное повышение уровня финансовой, цифровой культуры казахстанцев для самостоятельного и быстрого выявления мошенников и аферистов.

Сам проект, сервисы и консультации – бесплатные.

Отчёт о финансовом положении (данные в тенге)

Поступило	
Деньги и другое имущество, полученное на безвозмездной основе	***36 279 132*** (Тридцать шесть миллионов двести семьдесят девять тысяч сто тридцать две) тенге.
Расходы	
Содержание некоммерческой организации	***36 301 359*** (Тридцать шесть миллионов триста одна тысяча триста пятьдесят девять) тенге.

Н.Д. ШАРДАРБЕКОВ, заместитель Генерального директора ОФ «Финансовая культура Казахстана»

ХАБАРЛАНДЫРУ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Абай облысы Семей қаласының азаматтық істер жөніндегі аудандаралық сотында Абай облысы білім басқармасының «Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің өтініші бойынша азаматтық іс қозғалды. Мекеменің мекенжайы: Абай облысы, Семей қаласы, Қаржаубайұлы көшесі, 249А. Аталған іс Яковлева Светлана Николаевна, 1968 жылғы 3 мамырда, Шығыс Қазақстан облысында туған, тұрғылықты мекенжайы: Шығыс Қазақстан облысы, Зырянов ауданы, Зубовск ауылы, Усть-Березовская көшесі, 41 – хабар-ошарсыз кетті деп тану туралы. Яковлева Светлана Николаевнаның жүрген жері туралы мәліметі бар азаматтардан осы хабарландыру жарияланған күннен бастап үш ай мерзім ішінде сотқа хабарлауды сұраймыз.

Межрайонным судом по гражданским делам города Семея области Абай возбуждено гражданское дело по заявлению коммунального государственного учреждения «Центр поддержки детей с особыми образовательными потребностями» управления образования области Абай, расположенного по адресу: область Абай, город Семей, улица Каржаубайулы, 249А, о признании Яковлевой Светланы Николаевны, 3 мая 1968 года рождения, уроженки Восточно-Казахстанской области, проживающей по адресу: Восточно-Казахстанская область, Зыряновский район, село Зубовск, улица Усть-Березовская, 41, безвестно отсутствующей. Лицам, имеющим сведения о месте пребывания гражданки Яковлевой Светланы Николаевны, просим сообщить об этом суду в трёхмесячный срок со дня публикации.

ТОО «CAPITAL GLOBAL S.A.», БИН 190640027832, юридический адрес: 050047, город Алматы, Алатауский район, Коккайнар мкр., улица Иманова, дом 7, уведомляет о своей ликвидации.

Требования кредиторов принимаются в течение 2 (двух) месяцев со дня публикации по адресу: 050047, город Алматы, Алатауский район, Коккайнар мкр., улица Иманова, дом 7.

Ликвидатор: Данилко Андрей Семенович, ИИН: 650821300434, телефон: 8 705 991 9496, 8 771 781 5073.

«Avalon Building» ЖШС «Астана қаласы, Нұра ауданы, Қазыбек би және Е75, Е77 көшелерінің қиылысы ауданы мекенжайы бойынша салынған үй-жайлары, паркингі және Балабақшасы бар көппәтерлі тұрғын үй кешенін салу» жұмыс жобасы бойынша қоғамдық талқылаулар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізеді. 2-кезек (сыртқы инженерлік желілерсіз және сметалық құжаттамасыз)».

Жария талқылаулар 07.04.2026 ж. бастап 5 жұмыс күні ішінде бірыңғай экологиялық портал сайтында өтеді.

Жобалық құжаттама пакетімен экологиялық порталда танысуға болады: НБД СОС және т.б. https: //ndbecology.gov.kz.

Ескертулер мен ұсыныстар 5 жұмыс күні ішінде қабылданады.

Бастамашысы – «Avalon Building» ЖШС. Тел. +7 701 250 3081.

«Хасанова Г.А.» ЖК РҚБ жобасын әзірлеуші. Тел. +7 (702) 970-79-87.

Жергілікті атқарушы орган – «Астана қаласының қоршаған ортаны қорғау және табиғат пайдалану басқармасы» ММ. Тел. +7 (7172) 55-75-08.

ТОО «Avalon Building» проводит общественные слушания посредством публичных обсуждений по рабочему проекту «Строительство многоквартирного жилого комплекса со встроенными помещениями, паркингом и детским садом, по адресу: город Астана, район Нұра, район пересечения улиц Қазыбек би и Е75, Е77. 2 очередь (без наружных инженерных сетей и сметной документации)».

Публичные обсуждения состоятся с 07.04.2026 г. в течение 5 рабочих дней на сайте Единый Экологический портал.

С пакетом проектной документацией можно ознакомиться на экологическом портале: НБД СОС и ПР https: //ndbecology.gov.kz..

Замечания и предложения принимаются в течение 5 рабочих дней.

Инициатор – ТОО «Avalon Building» тел. +7 701 250 3081.

Разработчик проекта РООС ИП «Хасанова Г.А.» тел. +7 (702) 970-79-87.

Местный исполнительный орган – ГУ «Управление охраны окружающей среды и природопользования города Астаны» тел. +7 (7172) 55-75-08.

Бас редактор:
Ләззат Мақсұтқызы Түркістанова

«Білімді ел – Образованная страна» Республикалық білімділік қоғамдық-саяси газеті.
Меншік иесі: «Қазақстандық білім беру газеті» ЖШС. Тіркеу туралы куәлігінің нөмірі №16015-Г Қазақстан Республикасы Инвестиция және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетімен 02.06.2016 жылы берілген. Жазылым индексі: 64603.

Редакциялық кеңес: **Онланбекқызы Г.**, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, қауымдастырылған профессор; **Мұқанова С.Д.**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент; **Набатникова Т.И.**, педагогика ғылымдарының магистрі, педагог-шебер.

Шығарушы редактор: **Жанет Сүлейменова** (тел. 87015304959 – жарияланымдар бойынша) | Дизайн және беттеу: **Эрик Муратов**

Редакция мекен жайы:
ҚР, 010000, Астана қ., Қабанбай батыр к-сі, 58 А НП 18.
E-mail: bilimdi_el@mail.ru

Қолжазбалар рецензияланбайды және қайтарылмайды. Газет жарияланымдарындағы фактілер мен мәліметтердің шынайылығына авторлар жауапты, ал жарнамалар мен хабарландырулар бойынша жауапты тұлғалар – жарнама берушілер. Газет «Астана Интер-Трейдинг» ЖШС баспаханасында басылған, Астана қ-сы, Жұбанов к-сі, 24/1.

Таралымы: 15 000 дана
Тапсырыс: 59
Газет апта сайын сейсенбіде шығады

ДАРАБОЗ ДАРЫНДАР

Білім бәйгесіндегі үздіктердің үлгісі

Астана қаласында наурыз айының 20-25 күндері аралығында 9–11(12) сынып оқушыларына арналған жалпы білім беретін пәндер бойынша биология және физика пәндерінен республикалық олимпиада ұйымдастырылған болатын. Негізгі мақсаты – дарынды оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, олардың теориялық білімдері мен практикалық дағдыларын тереңдетумен қатар жеке тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасауды көздейді.

Сонымен қатар олимпиада арқылы дарынды балаларды анықтап, оларды халықаралық олимпиадаларға қатысуға іріктеу және дайындау. Білім додасы теориялық және практикалық кезеңдерді құрап, оған еліміздің әр өңірінен үш жүз бес үміткер қатысты. Біздің аймақтың намысын облыстық олимпиаданың 16 оқушысы қорғап, он бір медальге ие болды (3 алтын, бес күміс және 3 қола). Алтын медаль иегерлері: Уткин Николай, дарынды балаларға арналған №8 мектеп-лицейдің 8-сынып оқушысы (физика, мұғалімі – А.Билида), Билялов Нурали және Қайркен Ерсұлтан, ер балаларға арналған «Білім-Инновация» лицей-интернатының 10, 11-сынып оқушылары (биология, мұғалімі – О.Әмзеев).

Күміс медаль иегерлері: ер балаларға арналған «Білім-Инновация» лицей-интернатының 9, 10-сынып оқушылары Ғабдулжағыпар Аңсар, Саматұлы Алимұхаммед (биология, мұғалімі – О.Әмзеев), дарынды балаларға арналған №8 мектеп-лицейдің 8, 10-сынып оқушылары Шакуов Даниал (физика, мұғалімі – А.Билида), Сагиденова Камила (физика, мұғалімі – А.Захаров) және Титков Дмитрий, дарынды балаларға арналған №3 гимназияның 11-сынып оқушысы (биология, мұғалімі – Б.Каирбаева). Қола медаль иегерлері: дарынды балаларға арналған №8 мектеп-лицейдің 9-сынып оқушысы Перепелица Даниил (физика, мұғалімі – А.Билида), дарынды ер балаларға арналған «Білім-Инновация» лицей-интернатының 8, 10-сынып оқушылары Антмухаметов Шадияр (биология, мұғалімі – О.Әмзеев) және Қайырбек Исмаил (физика, мұғалімі – Дулатұлы Ерасыл).

Қостанай қаласында осы айдың 19-24 күндері 9–11(12) сынып оқушыларына арналған жалпы білім беретін пәндер бойынша математика және информатика пәндерінен республикалық олимпиаданың басты ұстанымы дарынды оқушыларды анықтау, олардың ғылыми әлеуетін дамыту және халықаралық олимпиадаларға дайындалатын ұлттық құраманы қалыптастыруға бағытталған еді. Сынақ сайысында еліміздің барлық өңірлерінен үш жүз он дарынды ұл-қыздар бақ сынады (математика пәні бойынша – 161, информатика пәні бойынша – 149). Олимпиада барысында қатысушылар алгоритмдік ойлау, күрделі есептерді шешу, бағдарламалау және терең математикалық талдау дағдыларын көрсете білді.

Өңірдің намысын қорғаған облыстық олимпиаданың он жүлдегері алты медальге ие болды (төрт күміс пен екі қола). Математика пәні бойынша күміс медаль иегерлері: дарынды балаларға арналған №8 мектеп-лицейдің 11-сынып оқушылары Шубладзе Юрий, Катунина Юлия (мұғалімі – Лилия Викторовна Стадникова), «Жас дарын» мамандандырылған мектеп-лицейдің 8, 9-сынып оқушылары Жандельдинов Бексултан (мұғалімі – Арыстан Анатольевич Текенов), Ғаллам Әлішер (мұғалімі – Кымбат Ораловна Омарова).

Қола медаль иегерлері: дарынды ер балаларға арналған «Білім-Инновация» лицей-интернатының 11-сынып оқушысы Ермек Әділ (информатика, мұғалімі – Хумархан Жантилек) және дарынды балаларға арналған №8 мектеп-лицейдің 8-сынып оқушысы Куракбаев Алихан (математика, мұғалімі – Владимир Григорьевич Шкиль). Павлодарлық жетінші сынып оқушысы тоғызыншы сынып оқушылары арасында өткізілген республикалық информатика олимпиадасында жеңіске жетті.

Павлодар қаласындағы №38 жалпы орта білім беру мектебінің жетінші сынып оқушысы, лицей сыныбында білім алатын Имран Құсанов жуырда республикалық ауылдық информатика олимпиадасында жүлделі бірінші орын алды. Шәкірт жетінші сынып оқушысы бола тұра, 9-сынып оқушылары арасында сынға түсіп, мектеп бағдарламасынан әлдеқайда жоғары білім деңгейін көрсетті. Ол ерте жастан компьютерге, математикаға және технологияларға қызығушылық танытуымен ерекшеленетін. Уақыт өте келе информатика пәніне деген сүйіспеншілік оны жетістікке жетуге ынталандырды.

Алгоритмдік есептерді шешу оған ерекше қызығушылық сыйлайды, ал олимпиадаларға қатысу оның дамуына және кәсіби өсуіне ықпал етеді. Республикалық информатика олимпиадасы жыл сайын еліміздің ең үздік оқушыларын біріктіреді. Қатысушыларға алгоритмдік тапсырмалар, дерекtермен жұмыс және бағдарламалық шешімдер әзірлеуді қамтитын күрделі тапсырмалар ұсынылады. Соңғы екі жыл ішінде кішкентай кейіпкеріміз қалалық деңгейден республикалық дәрежеге дейінгі сайыс жолынан өтті. Оқушы қалалық, облыстық және республикалық олимпиадаларда сәтті өнер көрсетіп, жоғары дайындық деңгейін көрсетті.

– Олимпиадаға қатысу мен үшін маңызды тәжірибе болды. Әр кезең маған жаңа білім берді. Тапсырмалар күрделі болды, әсіресе алгоритмдерді терең түсінуді және жылдам шешім қабылдауды талап ететін тапсырмалар мені шыңдады. Дегенмен дәл осындай жарыстар менің дамуыма ықпал етті. Ең маңыздысы – информатика пәні мұғалімінің жетекшілігімен атқарылған жұмысымның жоғары нәтижеге жетуі, – деді ол журналистермен жүздесуінде. Имранның информатикаға деген қызығушылығы оның тәлімгері, информатика пәнінің мұғалімі Ертай Соянның ықпалымен қалыптасты. Педагогтің осы білім беру ұйымында жиырма жылға жуық уақыттан бері үздіксіз ізденіспен жұмыс істеген еңбек өтілі бар. Қызықты сабақтар, жеке қолдау мен тұрақты мотивацияның арқасында оқушы алгоритмдер мен бағдарламалау әлемін терең меңгерді.

Radisson Astana базасында халықаралық зияткерлік сайыс – қашықтан өткізілген Азия-Тынық мұхиты математикалық олимпиадасы және «Жібек жолы» халықаралық олимпиадасы қорытындыланды. Бұл іс-шараға республиканың барлық аймағынан 152 мектеп оқушысы қатысқан. Олимпиадалардың негізгі мақсаты – математикалық ғылымдар саласындағы дарынды оқушыларды анықтау және қолдау, сондай-ақ қатысушы елдер арасында халықаралық білім беру және ғылыми ынтымақтастықты дамытуға жағдай жасау.

Азия-Тынық мұхиты математикалық олимпиадасына әлемнің шамамен қырық елінен арнайы келген (Аргентина, Австралия, Канада, Гонконг, Индонезия, Жапония, Қазақстан, Корея, Қырғызстан, Малайзия, Мексика, Жаңа Зеландия, Филиппин, Ресей, Сингапур, Шри-Ланка, Тайвань, Тәжікстан, Түрікменстан, АҚШ, Түркия және тағы басқа да мемлекеттер) үздік үміткерлері бәсекеге түскенін білдік. Қашықтан ұйымдастырылған бұл формат бойынша халықаралық ұйымдастыру комитеті тапсырмалар мен бағалау критерийлерін қатысушы елдердің ұлттық ұйымдастыру комитеттеріне жолдайды, содан кейін жарыс әр елде бір уақытта өткізіледі.

«Жібек жолы» халықаралық олимпиадасының ұйымдастырушысы – Қазақстан. Бұл жарыс Ұлы Жібек жолы бойында орналасқан елдердің жас математиктерін біріктіруге бағытталған. Биылғы олимпиадаға Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Түрікменстан, Түркия, Әзербайжан, Қытай және басқа мемлекеттердің оқушылары қатысыпты. Тәуелсіз еліміздің оқушылары осы халықаралық олимпиадаларға 2003 жылдан бері белсене қатысып келеді. Бұл зияткерлік жарыстар дарынды жастардың ғылыми әлеуетін дамытуға және халықаралық академиялық ынтымақтастықты кеңейтуге ықпал етеді.

Халықаралық математикалық олимпиадаларда №8 мектеп-лицейі мен ер балаларға арналған «Білім-Инновация» лицей-интернатының оқушылары облыстың намысын лайықты қорғап, алты медаль жеңіп алды! Азия-Тынық мұхиты математикалық олимпиадасының қорытындысы бойынша: Шубладзе Юрий (№8 мектеп-лицейі), Амантай Рахат («Білім-Инновация» ер балалар лицей-интернаты), 11-сынып оқушылары күміс медальмен марапатталды. 11-сынып оқушысы Катунина Юлия (№8 мектеп-лицейі) қола жүлдегер атанды.

Павлодар облысы білім басқармасының баспасөз қызметі